

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

**DR. JURAJ DOBRILA,
biskup i narodni preporoditelj**

Crkva sv. Martina u Ližnjanu

Crkva je 1881. bila u sredini sela. Danas to više nije jer se selo sve više širi prema moru. Kuće su uglavnom na okupu i sve su ulice asfaltirane pa do župne crkve nije teško doći. Crkva je trobrodna, neoromaničkog stila. Svaka lađa završava polukružnom apsidom širokom 2,80 m. Širina je crkve 15 m, dužina bočnih lađa 16 m, a dužina srednje lađe 21 m. Srednja lađa visoka je 11 m, a bočne 7 m. Apsida srednje lađe široka je 7 m. Srednja lađa počiva na 10 velikih kamenih stupova. Stupovi su promjera 70 cm, visoki 4,5 m. Slavoluk također počiva na dvama velikim kamenim stupovima istih razmjera. Ti su stupovi isklesani iz jednog komada kamena. U bočnim su lađama po dva kamena oltara, a u srednjoj lađi veliki oltar sv. Martina, s donjim dijelom i svetohraništem od kamena i mramora, a gornjim dijelom od djelomice pozlaćena drva (tirolski rad). Predmeti iz stare crkve uništeni su pa sadašnji predmeti u crkvi uglavnom potječu iz vremena kad je crkva građena. U svakoj oltarskoj udubini stoji po jedan drveni kip i to: Srca Isusova, Blažene Djevice Marije, sv. Josipa i sv. Antuna Padovanskoga. Zvonik je također neoromaničkog stila. Gornji dio s balaustrom izrađen je iz klesanog kamena. Takav oblik gornjem dijelu zvonika dan je za župnikovanja don Luke Kirca, koji je nabavio i veća zvona i sagradio sakristiju. Zvonik je visok 36 m. Pred crkvom je mali trg, djelomice zasaden oleandrima, borovima i ladonjama.

Spomendani

1. studenoga, Svi sveti – *Karojba*, župna crkva sagrađena je 1580., proširena 1986. godine kada je postavljeno svetohranište od bračkog kamena.

2. studenoga 1955. preminuo je *vlč. Aćim Josip Pilat*. Rođen je 1880. u Rogovićima kod Pazina i zaređen 1904. Bio je u župama Trviž i Veprinac. Svećenik, rodoljub, zatvaran i zlostavljan od fašista i komunista.

5. studenoga 1965. preminuo je *vlč. Pavao Modrušan*. Rođen je 30.07.1937. u Žminju gdje je imao i mladu misu u kolovozu 1962. Službovao je na župi Baderna i Sv. Ivan od Šterne.

8. studenoga 1963. preminuo je *vlč. Tomo Banko*. Rođen je u Tinjanu 1894. Službovao je na raznim župama, održavao pučke misije i kao narodnjak doživljavao fašističke progone.

11. studenoga, *Sv. Martin – Beram, Doljenja Vas, Ližnjan, Sv. Martin (Martinski), Momjan, Sv. Lovreč Paženatički, Tar, Vrsar*.

12. studenoga 1973. preminuo je *vlč. Antun Cukarić*. Rođen je u Juršićima 1916. Mladu misu imao je 1940. i do 1954. vodio je župu Svetvinčenat. Uhićen je 23. 4. 1949. pod optužbom da je surađivao s okupatorom.

17. studenoga 2009. preminuo je *vlč. Aldo Starić*. Rođen u župi sv. Ivan od Šterne 1942. godine, zaređen je 1964. kod je slavio i mladu misu. Svojim teološkim promišljanjem i kršćanskom širinom prof. Starić ostavio je neizbrisiv trag u povijesti Kršćanske sadašnjosti, a

time i u našoj crkvenoj, znanstvenoj i kulturnoj javnosti.

19. studenoga 2006. preminuo je *vlč. Ivan Krajcar*. Rođen je 25. 4. 1927. u Pamićima. Zaređen je 1950. kad je slavio i mladu misu. Bio je odgojitelj i nastavnik u pazinskom sjemeništu. Bio je poznat kao dobar svećenik blizak ljudima, «čovjek iz naroda» i «za narod».

21. studenoga, *Gospa od Zdravlja – Grdoselo*, župna crkva sagrađena je 1774. na mjestu ruševne iz 1680., ranija župna crkva; *Hreljići*, crkva je izgrađena 1726., pretpostavlja se na temeljima starije, a kao samostalna župa djeluje od 1988.

21. studenoga, *Sv. Mauro* – zaštitnik Porečke biskupije, prvi porečki biskup, umro mučeničkom smrću.

23. studenoga 1971. preminuo je *vlč. Mirko Kolić*. Rođen je u Barbanu 1918. Promisio je u Barbanu 1941. i bio upravitelj župe Funtana. Nakon rata zbog protivljenja uhićenju nekih Vrsarana, bio je uhićen i kažnjen.

30. studenoga 2001. preminuo je *vlč. Josip Rojnić*. Rodio se u selu Bateli, župa Barban 1927. Zaređen je za svećenika 1952. kad je slavio i mladu misu. Službovao je u Funtani, Pićnu, Valturi, Muntiću, Karožbi, Rakotulama, Kašteliru i Labincima.

30. studenoga, *Sv. Andrija – Gradina*, župna crkva sagrađena je najvjerojatnije na mjestu starije u 16. st.; Rabac, župna crkva sagrađena je u 15.st., župu je osnovao biskup porečki i pulski dr. Dragutin Nežić 1974. godine.

Dvadeset godina diplomatskih odnosa

VATIKAN Pod nazivom "Sveta Stolica i Hrvatska. Dvadeset godina diplomatskih odnosa", u ponedjeljak 29. listopada u vili pape Pija IV. u Vatikanu, gdje se nalazi sjedište Papinske znanstvene akademije, priredilo je Hrvatsko veleposlanstvo pri Svetoj Stolici simpozij pod pokroviteljstvom Ministarstva vanjskih poslova Repub-

like Hrvatske i u suradnji s Državnim tajništvom Svetе Stolice. Stotinjak stručnjaka, diplomatskih predstavnika i protagonisti ondašnjih zbivanja pratilo je izlaganja predavača o odluci pape Ivana Pavla II. i Svetе Stolici o mukotrpnom i odvažnom priznavanju Republike Hrvatske. (IK4/L)

Krist – Kralj ljudskih srdaca

Krist je Gospodar povijesti i Sudac ljudskoga roda. Kršćani s pravom Isusa Krista nazivaju svojim Kraljem jer je pobjednik nad zlom. Krist ne pobjeđuje mačem, nego drvom križa! Krist je Kralj svega stvorenja. On je Kralj Kraljevstva Božjeg. On je Dobri Pastir svojega ‘stada.’ On vlasti darivanjem i služenjem.

Piše Zdenka JELAČIĆ

Svetkovina Krista Kralja uspostavljena je u vrijeme kada su padala kraljevstva i nestajale monarhije, a svijet težio demokraciji. Uveo ju je 1925. godine papa Pio XI. povodom 1600. obljetnice Nicejskog sabora (325.), koji je proglašio dogmu o Kristovu božanstvu i čovještvu. Postkonciljska liturgijska reforma je svetkovini dala veći naglasak već samim naslovom – „Krist – Kralj svega stvorenja,“ kao i stavljanjem na posljednju nedjelju kroz godinu. Time je istaknuto kako je cilj liturgijske godine i cijelog kršćanskog života proslavljeni Gospodin. Isus Krist – Kralj, uzor je čovječnosti i uporište nade za cjelovito oslobođenje i spasenje. No, Krist je Kralj Božjega kraljevstva. Njegovo se kraljevstvo ne mjeri zemaljskim mjerilima. Čovjek po slici Krista, koji se cijeli daje za druge, ide prema novom životu – kraljevstvu Božjem. Isus Krist je Kralj jer je pobjednik – „plemeniti pobjednik nad zlom,“ koji je pobijedio, ne mačem, nego drvom križa.

Krist je savršena slika Boga

Duh i sadržaj ove svetkovine izrekao je Pavao u Poslanici Kološanima: »Krist je savršena slika Boga nevidljivoga, prvorodenac svakoga stvorenja, jer je u njemu sve stvoreno – sve na nebu i na zemlji; vidljivo i nevidljivo, bilo prijestolja, bilo gospodstva, bilo poglavarstva, bilo vlasti; sve je stvoreno po njemu i za njega. On je prije svega, i sve se u njemu drži u redu. On je i Glava Tijela, Crkve: on je početak, prvorodenac od mrtvih, da u svemu bude prvi, jer Bog odluči u njemu nastaniti svu Puninu, i po njemu pomiriti za nj sve što je na zemlji ili na nebu, uspostavljajući mir krvlju njegova križa.« (1,15–20)

Crkva Krista Kralja na Mirogoju

Pitanje Pilatovo na Veliki Petak bilo je provokativno, ali i snažno: «Jesi li ti kralj?!» «Ja sam se zato rodio i došao na svijet da posvjedočim za istinu...» Za nas je to kraljevstvo i pripadnost Njemu počelo u svetom krštenju... Postali smo sinovi svjetla i ugradili se u Isusovu muku, smrt i uskrsnuće... Sav naš život i ostvarenje samo su dio onoga što se tada s nama dogodilo... konačno, svakome je dan zadatak da prema svojim mogućnostima ostvaruje Kristovo kraljevstvo već ovdje, na zemlji...

Krist je Kralj svega stvorenja

Krist je Gospodar povijesti i Sudac ljudskoga roda. Kršćani s pravom Isusa Krista nazivaju svojim Kraljem, jer je pobjednik nad zlom. Krist ne pobjeđuje mačem, nego drvom križa! Krist je Kralj svega stvorenja. On je Kralj Kraljevstva Božjeg. On je Dobri Pastir svojega ‘stada.’ On vlasti darivanjem i služenjem. Krist na kraju vremena ne dolazi da bi osudio, već da bi spasio i dao vrijednost onomu što je

napravljeno. Kršćanin treba živjeti po slici Krista.

To kraljevstvo odgovara našim najdubljim potrebama, snovima i željama o životu i za život. Misno predslovje to jasno izriče... «Kad svojoj vlasti podloži sva stvorenja, predat će tvojem (Očevom) neizmjernom veličanstvu vječno i sveopće kraljevstvo, kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira.»

U tom vječnom kraljevstvu ispunjuju se sva ljudska traženja i iščekivanja... Po vjernosti Riječi, jačani sakramentima, stižemo svome cilju i svome Gospodinu. Kraljevstvo je nebesko već tu, ono je mir i radost u Duhu Svetom, poručuje nam sveti Pavao. Kao opunomoćeni svjedoci njegove istine i ljubavi, kročimo ususret Gospodinu i životnom ostvarenju. Kristovo kraljevstvo nije neka daleka budućnost, niti prošlost, već sadašnjost za svakog pojedinca. Ono se sad i ovdje ostvaruje u mome životu koliko ga prihvatom.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Ana Cvitan

Ilija Jakovljević

Tomislav Milošanić

Željko Mrak

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
tel: 052/429-034
fax: 052/429-039
ladonja@biskupija-porecko-pulkska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko i likovno oblikovanje
Marijan Markežić

Grafička priprema
Gabrijel Erman
Tomislav Erman

Tisak/Nakladnik
Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun
2380006-1147003243

Devizni račun
ESB: CHR22 70010000-09166144
IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN
282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: *Eufrazijeva bazilika u Poreču*

Sadržaj

Crkvena godina

Krist – Kralj ljudskih srdaca **3**

Godina vjere

Vjernik pred izazovima nevjere **5**

Kronika

Svećenici, predani pastiri

Božjeg naroda

Zlatomisnik

18-20

Željko Staver

Blaženik sutra

Skorašnje proglašenje blaženim **21**

Mladi

Iz života mladih u Pazinskom kolegiju **22**

Politika i društvo

Povratak kršćanskim vrijednostima **23**

Kultura

Biskupijski arhiv u Poreču
Pjevačko društvo „Podgorac“
iz Zagreba u Žminju **24**

Hrvatska Istra

Biskup Doprila – poslanice **25**

Feljton

Crkva u Istri u poraću **26/27**

Savjeti

Šum u uhu (Tinnitus) **30**

Beside

Čakule pod ladonjom **31**

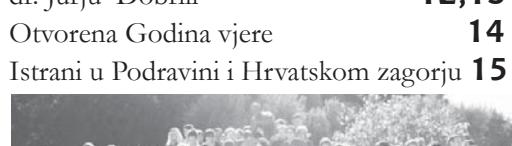

Ministranti Vodnjanskog dekanata na izletu **10**

Zaštitnica hrvatskih zdravstvenih djelatnika
Znanstveni skup o biskupu dr. Jurju Dobrili **11**

6,7
8
9

Otvorena Godina vjere **12,13**
Istrani u Podravini i Hrvatskom zagorju **14**
15

Hodočašće žminjske župe na otok Krk **16**
Trodnevница u čast sv. Franje **17**

16
17

Snažan trenutak crkvenog zajedništva

Iz Papina nagovora u nedjelju 28. listopada 2012.

Svetom misom u bazilici sv. Petra zaključena je XIII. redovna Biskupska sinoda. „Tijekom proteklih triju tjedana razgovarali smo o stvarnosti nove evangelizacije za prenošenje kršćanske vjere: čitava je Crkva bila predstavljena i dakle uključena u taj pothvat, koji će zasigurno dati svoje plodove, milošću Gospodnjom. Ipak, Sinoda je prije svega uvijek snažan trenutak crkvenog zajedništva i zato želim zajedno sa svima vama zahvaliti Bogu, koji nam je još jednom dao iskusiti kako je lijepo biti Crkva i kako je lijepo to biti upravo danas, u ovom svijetu kakav jest, u ovom svijetu s njegovim teškoćama i njegovim nadama. Vrlo je znakovita također koincidencija te sinode s 50. obljetnicom otvorenja Drugoga vatikanskog koncila, a zatim i s početkom Godine vjere. Već od sada možemo reći da iz ove sinode izlazi osnažena zauzetost za duhovnu obnovu same Crkve, kako bi mogla na duhovan način obnoviti sekularizirani svijet, a ta će obnova doći iz ponovnog otkrivanja Isusa Krista, njegove istine i njegove milosti, njegova "lica", tako ljudskog i ujedno tako božanskog, na kojem blista transcendentni misterij Boga. Povjerimo Djevici Mariji plodove rada netom završene Sinode. Neka nas ona, Zvijezda nove evangelizacije, uči i pomaže sve privesti Kristu, s hrabrošću i radošću.“ (IKA/L.)

Vjernik pred izazovima nevjere

Autentična blagovijest, djelovanje Crkve prema vani, mora se uvijek ravnati po načelu uljudne ponude i prihvaćanja u slobodi, a ne prisile.

Piše
don Luka
PRANJIĆ

Čovjek može vjerovati u što hoće i kako hoće, i to je jedna od bitnih odrednica ljudske slobode. Nitko nema pravo drugome nametati svoja osobna uvjerenja bilo kakve naravi, pa ni vjerska. Autentično blagovjesništvo, djelovanje Crkve prema vani, mora se uvijek ravnati po načelu uljudne ponude i prihvaćanja u slobodi, a ne prisile. Ipak, imamo pravo, iz teističke perspektive kršćanstva kao objavljenje religije, kritički sagledati niz fenomena "ne-vjere", odnosno, "deformirane vjere", ovog našeg doba, koji se vjernika i Crkve ipak tiču, bilo zbog toga što ih upravo društvo i mediji agresivno promiču i nameću, bilo zbog česte prisutnosti krive, odnosno, nepotpune, slike o Bogu među samim vjernicima, formalnim pripadnicima Katoličke crkve. Objasnjenja koja slijede mogu nam uvelike pomoći u našoj kršćanskoj formaciji i zauzimanju ispravnog vjerničkog stava, odnosno, njegova korigiranja.

Ateizam i antiteizam

Ateizam po definiciji označava bezboštvo i podrazumijeva nevjерu u Boga, dok *antiteizam*, kao svjetonazor-ska pozicija, označava protuboštvo, aktivno suprotstavljanje bilo kakvu obliku vjere u božansko biće. Dok je *ateizam* vrijednosno neutralan, samo pretpostavljajući nepostojanje Boga, *antiteizam* izrazito odbija mogućnost postojanja Boga. Imajući ovo u vidu,

„Agnostik sam sebe definira kao osobu koja ne niječe postojanje Boga, ali ga sa sigurnošću ne može ni dokazati. Po tome smo i mi vjernici "agnostici". Tko može empirijski i znanstveno dokazati postojanje Boga? Agnosticizam je jako širok pojam koji prožima sferu vjerovanja i spoznaje.

možemo zaključiti da je socijalističko-komunistička ideologija više temeljena na *antiteizmu* nego na *ateizmu*, kao što su mnogi s ovih naših prostora, u ne tako davnjoj prošlosti, mogli iskusiti. Međutim, i *ateizam* i *antiteizam* polako postaju stvar prošlosti. Čovjek 21. stoljeća više nego ikada do sad manifestira svoju religioznost, nažalost, često i na pogrešan, izvitoperen način.

Panteizam i panenteizam

Izraz *panteizam* označava vjerovanje da je svekolika materijalna zbilja "božanska"; svemir, priroda i čovjek, "sve je bog". Bog nije odvojen od "svijeta", već se s njim poistovjećuje. Ovakvo je vjerovanje nadasve popularno u mnogim istočnjačkim sektama i pokretima "zelenih". Blaža je inačica panteizma, puno bliža kršćanskoj teističkoj poziciji, *panenteizam* (*pan en theo – sve je u Bogu*). Iako panenteizam jasno naglašava Božju transcendenciju, prožimanje, ali i nadilaženje materije, manjkav je zbog poimanja Boga kao ne-osobne sile.

Deizam

Temelje *deizma* postavio je njemački filozof A. Schopenhauer. Po deističkoj teoriji Bog je, doduše, stvorio svijet kao savršeni mehanizam, ali ga je potom "ostavio". Između Boga i stvorenoga ne postoji više nikakva interakcija. Svijet i čovjek prepunjeni su samima sebi. Početni "impuls" bio je dovoljan.

Agnosticizam

I na kraju, nekoliko riječi o sve popularnijem *agnosticizmu*. Kada netko kaže da je *ateist*, to zvuči pomalo seljački i staromodno te je umah vidljivo da se radi o djetetu indoktriniranih i pasioniranih komunista, pripadnika radničke ili oficirske klase. Međutim, kad kažeš da si *agnostik*, to već zvuči vrlo učeno i profinjeno. Pravi diplomatski odgovor. *Agnostik* sam sebe definira kao osobu koja ne niječe postojanje Boga, ali ga sa sigurnošću ne može ni dokazati. Po tome smo i mi vjernici "agnostici". Tko može empirijski i znanstveno dokazati postojanje Boga? Agnosticizam je jako širok pojam koji prožima sferu vjerovanja i spoznaje. U sferi spoznaje i ja sam "agnostik"; "ne znam" postoji li Bog, nisam ga nikada ni video ni čuo, ali vjerujem da postoji, i to svoje čvrsto uvjerenje crpim iz određenih, makar subjektivnih, sigurnosti svoga razuma, kao i iz onoga što mi srce govori. Znam u vjeri i vjerujem da znam! Međutim, većina onih koji se izjašnjavaju agnosticima, agnostiци su u sferi vjerovanja; budući da ne znaju postoji li Bog, oni i vjeruju i ne vjeruju da postoji. Proturječno, zar ne? Bijedni i kalkulantski agnosticizam zanimljivo je ocrtao Orson Welles rekavši: "Osjećam ljubav i duboko poštovanje prema religiji, ljubav i duboko poštovanje prema ateizmu. Jedino što mržim, to je agnosticizam, i ljudi koji se ne žele odlučiti."

Svećenici, predani pastiri

Uredio Željko MRAK

Ivan Pavić, 30. obljetnica smrti

Ivan Pavić rođen je 4. siječnja 1898. u Premanturi. Nakon završene pučke škole u rodnom mjestu, najprije upisuje realnu gimnaziju u Puli s talijanskim nastavnim jezikom, ali se uvijek upisuje kao Hrvat. U rujnu 1911. prelazi u Kopar na državnu gimnaziju. Svestrano nadaren, zanima se za geologiju, prirodoslovje i filozofiju, ali se isto tako bavi i slikanjem u tušu, akvarelom i pastelu. U svibnju 1915. zbog poznatih ratnih događanja poslani su kući da budu sa svojim obiteljima. Početkom 1916. vraća se u Kopar gdje uči i polaže ispite. Iste godine u svibnju biva mobiliziran i kao novak odlazi u Štajersku u okolicu Graza.

Sljedeća postaja 1917. bila je ruska fronta, točnije porušeni grad Brest Litowsky. Pomiješani s pripadnicima ostalih naroda, najviše Čeha, odlaze preko Karpata u Rumunjsku. Zajedno s njim bio je učitelj Fučić, otac prof. Branka Fučića. U šatoru čitali su dobivene novine iz Zagreba i Pule, „Obzor“ i „Hrvatski list“. Svojim je podređenima koje je vodio preporučivao da čuvaju glavu. Od travnja do lipnja 1918. odlazi na dopust od dva mjeseca i u Kopru nastavlja studije i polaže ispite. Vraća se u Rumunjsku gdje kao tumač pomaže rumunjskom pučanstvu, a kasnije prelazi u redarsku službu u više zapovjedništvo. Nakon 30 mjeseci, bolnih i punih iskustava vojničke avanture, vraća se u svoju dragu Premanturu 13. studenoga 1918. Relativno brzo sprema se za maturu koju je položio 5. veljače 1919. S odlukom da

pristupi svećeničkom staležu javlja se biskupu Pederzolliju i biskupija ga šalje na studij u Udine. Dana 17. 12. 1921. postaje svećenik, a 18. 12., uz skromnu svečanost, imao je mladu misu u Premanturi.

U svojstvu kapelana dolazi u Vodnjan i otud upravlja i Juršićima. Zbog svojih neskrivenih hrvatskih ideja i njihova širenja među vjerničkim pukom, bio je u sukobu s fašističkim vlastima. Od 1932. na župama je u Motovunskim Novakima i Kaldiru., a od 1937. preuzima i Karojbu. Godine 1940. fašisti mu određuju prisilan boravak u Poreču, a zatim internaciju u Avelino. U srpnju 1941. oslobođen je internacije uz uvjet biskupu da ne bude na hrvatskoj župi pa dolazi po treći put kao kapelan u Vodnjan.

Od 1943. do 1945. nalazi se u Premanturi i otud služi župu Pomer. Zatim odlazi na studij prava u Rim gdje na Gregorijani u srpnju 1947. postaje doktor prava. U Poreču boravi od 1947. do 1971. gdje je pozvan upravljati biskupskom kancelarijom. Nije bio samo kancelar i crkveni sudac, nego je pomagao ondašnjem župniku i upravljao nekim župama. Najduže je služio u župi Nova Vas Porečka od 1950. do 1963. U Pazinu je od 1955. do 1965. Predavao je na teologiji crkveno pravo, katehetiku i pedagogiju. Godine 1971. seli se u svoje rodno mjesto Premanturu. Pisao je mnoge članke i knjige, surađivao u „Pučkom prijatelju“, a 1939. napisao je „Mali katekizam“, kasnije nazvan „Radosna vijest“, koji je doživio velik broj izdanja. Iza rata poslužio je mnogim vjeroučenicima kao priručnik i u drugim dijelovima Hrvatske. Za odrasle je objavio četiri sveska knjige „Naša vjera“. Surađivao je u „Danici“ od samih početaka 1925. Članke su mu prenosili i časopisi u inozemstvu. Zbog svog je djelovanja bio u nemilosti i fašista i komunista. Ivan Pavić, fašistički zatočenik u Italiji, zbog odlučne borbe za narodna prava istar-

skih Hrvata nakon 2. svjetskog rata od strane komunista biva proglašen i ubrojen u narodne neprijatelje. Partizani su monopolizirali svaku poru djelovanja. Svećenike i narodnjake, dotadašnje borce za narodna prava istarskih Hrvata svrstavali su u narodne neprijatelje. Sve je to svećenik dr. Ivan Pavić preživio i dočekao plodove svoga svestranog rada, slobodnu i neovisnu Hrvatsku. (I. G./L)

Ante Orbanić, 20. obljetnica smrti

U zemljoradničkoj obitelji, od roditelja Ivana i Antice Damijanić, rođen je 6. siječnja 1925. Ante Orbanić. Osnovnu školu pohađao je u Modrušanima i Žminju na talijanskom nastavnom jeziku koji je nametnula okupacijska talijanska fašistička vlast. Dobrilin militvenik, Istarska Danica i druge knjige Družbe sv. Mohora za Istru bile su literatura iz koje je naučio čitati i pisati na materinjem hrvatskom jeziku pod brižnim okom svoga vrijednoga oca.

U tom kršćanskom odgoju i ozračju osjetio je Božji glas za svećeničkim pozivom. Zauzimanjem tadašnjeg Žminjskog župnika Miroslava Glavića 1937. upisao se u koparsko sjemenište gdje je maturirao u klasičnoj gimnaziji 1945. Iste godine upisuje se na teološki studij u Gorici i nakon godinu dana studij privatno nastavlja u Pazinu gdje radi i kao mladi odgojitelj sjemeništaraca. Studij je završio u novoootvorenoj bogosloviji u Rijeci gdje je 26. lipnja 1949. zaređen za svećenika. U svojoj rodnoj župi u Žminju služio je mladu misu 3. srpnja 1949. u nazočnosti mnoštva vjernika.

Božjeg naroda

Te godine u kolovozu dobio je svoju prvu službu u župi Gologorica, a iz Gologorice brine i za Karbune i Tupljak. Nakon osam godina, 1957., biskup ga šalje u pićansku župu gdje ostaje do 1964. Slijedi deset godina odgovorne službe duhovnog odgojitelja budućih svećenika u pazinskom sjemeništu. Godine 1974. prihvatio je službu suupravitelja župa Buzet, Črnica i Sovinjak. Zbog narušenog zdravlja moli biskupa za premještaj i 15. rujna 1975. dolazi u Vodnjan da u suradništvu s vlč. Marijanom Jelenićem upravlja ovom velikom župom. Kao zauzeti svećenik i pastoralni radnik, u Vodnjanu je ostao dok mu se zdravstveno stanje nije pogoršalo.

Vidno iscrpljen bolešcu 21. ožujka 1982. ide na ispomoć subraći svećenicima u Umag. Nakon nekoliko dana morao je u bolnicu u Pulu odakle se više nije vraćao na župu. Svoju tešku bolest podnosi strpljivo i vjernički požrtvovno u pulskoj i riječkoj bolnici. U bolnici ga posjećuju rodbina, svećenici, časne sestre i ljudi iz čitave Istre. Kao vrstan propovjednik bio je pozivan u mnoge župe. Nekoliko desetaka puta održavao je misije po župama naše biskupije, držao je staleške govore i gotovo da nije bilo župe u kojoj nije propovijedao.

Do zadnjeg časa nije ga napuštao onaj mladenački žar svećeničkog poziva, savjesna zauzetost za dobro čitave Crkve. Živio je za Crkvu koja ga je odgojila i vraćao joj svojim požrtvovnim i neumornim radom za duhovni rast povjerenih mu vjernika. Bio je posebno odan Bl. Djevici Mariji kojoj je preporučivao sebe i svoje župljane. Nekoliko je puta navratio u pazinsko sjemenište gdje ga je smrt zatekla 27. rujna 1982. u 5 sati ujutro. Koliko je bio cijenjen i poštovan najbolje je izreklo nebrojeno mnoštvo ljudi iz svih krajeva Istre na posljednjem ispraćaju 28. rujna 1982. godine u Žminju. (I. B./L.)

Rudolf Zafran, 10. obljetnica smrti

U organizaciji župnog pastoralnog vijeća župe sv. Mihovila Žminj, a na ideju i poticaj župnika Jordana Rovisa i zauzetog laika Bogomila Ermana, u Žminju je 6. 10., u predvečerje blagdana BDM od Krunice, upriličeno spomen-sjećanje na pokojnog žminjskog župnika Rudolfa Zafrana koji je umro na isti dan prije 10 godina u Slavini (Slovenija). Pokojničkoj misi za pok. Rudolfa Zafrana, koji je u Žminju župnikovao punih 17 godina (1946. – 1963.) te za njegovu pok. sestru Ivanka, koja ga je skrbno i vjerno pratila u njegovoj službi, prisustvovalo je stotinjak žminjskih župljana i drugih vjernika. U propovijedi je župnik Roviš naveo da je u prošlom stoljeću i sve do danas u žminjskoj župi služilo sedam župnika: Janko Gortan (9 godina), Antun Kurelović (20 godina), Marcel Krebel (15 godina), Rudolf Zafran (17 godina), Mirko Glavić (25 godina). Godine 2017. pada 300. obljetnica žminjske crkve, a tijekom tog vremena u ovoj crkvi služila su 24 župnika. I svaki je na svoj poseban i originalan način ostavio trag i pečat svoga služenja i župnikovanja. Među njima rado je spominjan župnik Rudolf Zafran. Vlč. Rudolf Zafran rođen je u omanjem slovenskom mjestu Šentpetru na Krasu 24. 3. 1916. u jeku Prvog svjetskog rata, od roditelja Franje i Ivane Malev. Školu i studij teologije polazio je u Kopru i Gorici. Kapelanska dužnost zapala ga je u prvoj godini Drugog svjetskog rata u Svetom Mateju (Cere) koji je u ono vrijeme bio dijelom žminjske župe. Odatle će 6 godina kasnije, 1946. doći u Žminj gdje će ostati u službi župnika

punih 17 godina. U Žminju ga je nakon rata, kako je bilo i za očekivati, dočekala proširena neimaština, osakaćene obitelji i porušeni domovi. Odmah poslije rata aktivno se uključuje u akciju pomoći stradalima. Ozbiljnije pripreme za obnovu župnog stana započele su 1948. godine. Za obnovu župne crkve trebalo je čekati do 1951. Te godine biskup Nežić blagoslovio je obnovljenu crkvu, a trenutno najstariji franjevac u Hrvatskoj Berard Barać blagoslovio je postaje Križnog puta koje i danas krase žminjsku crkvu. Zafran je uveo jednu novost u pastoralu žminjske župe, procesiju, koja će živjeti svih 50 godina nakon njegova odlaska. Bio je neuromoran pastoralac i veliki dobročinitelj, koji je tijekom 17 godina župnikovanja imao mnogo posebnih i izvanrednih događanja, između ostalog pripremao je 11 mlađih misa (10 u Žminju, jednu u Sutivancu). Služeći odano Crkvi i narodu (Slovenac u službi hrvatskom vjerničkom puku), bio je revan obnovitelj i graditelj, i u materijalnom, i u duhovnom smislu.

Nakon sv. mise član župnog pastoralnog vijeća i ravnatelj Državnog arhiva u Pazinu dr. sc. Elvis Orbačić govorio je o župniku Rudolfu Zafranu, u kontekstu povijesti žminjske župe i društveno-političkih prilika onoga vremena, da bi se pojasnile povijesne okolnosti što su pogodovali da jedan pripadnik slovenske nacionalne zajednice dođe na mjesto župnika izrazito etnički hrvatske župe, kakva je Žminj. Svećenik Rudolf Zafran mnogo je dao za župnu zajednicu, nimalo se ne štedeći u zgušnutim i nemilim vremenima rata i opasnog, neugodnog mira u ranom poraču. Bilo je ovo žminjsko prisjećanje na tog dobrog i skromnog čovjeka, svećenika koji je službu duhovnog pastira dostoјno nosio usprkos teškim, pa i ljudskim očima gledano, nemogućim uvjetima. Prateći njegov život, ocrtava se posebna vizura Žminja 40-ih, 50-ih i početka 60-ih godina prošlog stoljeća. (T. M.)

Istarski liječnici proslavili zaštitnika

PULA Blagdan sv. Luke Evangelista u Puli je posebno svečano proslavljen u župi sv. Pavla, gdje se nalazi sjedište istarske podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva „Mons. Marcel Krebel“ iz Pule. Koncelebrirano misno slavlje, u suslavljku sa župnikom domaćinom, pulskim dekanom, preč. Milanom Mužinom, vlč. Atilijem Nefatom te vlč. Franjom Matoicem predslavio je generalni vikar Porečke i Puliske biskupije, mons. Vilim Grbac. „Sv. Luka bio je pažljiv govornik, koji pomno bira riječi, imajući na umu ljude helenističke kulture, koji su cijenili profinjenost i ljepotu govora“, naglasio je mons. Grbac, te nastavio, „za sv. Luku, po uzoru na Isusa, svaki je čovjek, po svom ljudskom dostojanstvu, vrijedan navještanja Radosne vijesti. Iz Lukinih zapisa u Djelima apostolskim saznajemo mnoštvo podataka o životu Prve Crkve, o životu prvih kršćanskih zajednica nakon Isusova Uskrsnuća, no sv. Luka sebe spominje tek usput, on zapisuje kronologiju kako bi ostala za svjedočanstvo budućim generacijama, ali čini to kao vjernik, a ne kao povjesničar, upravo stoga u svojim zapisima Krista uvijek naziva Kyrios, Gospodin. Propovjednik se zatim osvrnuo na molitvu za duhovna zvanja koja, osim molitve riječima, treba biti sagledana i u širem smislu te prije svega treba stvarati ambijent koji pogoduje javljanju novih zvanja. Da bi se to postiglo, svatko tko sudjeluje u odgoju i obrazovanju mladih naraštaja trebao bi prije svega poraditi na sebi, kako bi u svome poslanju npr. svećenika ili roditelja bio dobar uzor. Župne zajednice pozitivne, poticajne atmosfere, kao i obitelji u kojima se barem povremeno zajednički moli, primjeri su ozračja u kojima može niknuti novo duhovno zvanje, i to jest najveća molitva za zvanja, rekao je propovjednik. Govoreći zatim o poslanju, mons. Grbac je naglasio kako nas napose netom započeta Godina vjere treba podsjetiti kako je svaki kršćanin po svome krštenju pozvan širiti Riječ Božiju, i to prije svega u svome svakidašnjem životu, stvarati

Vlč. F. Matoić, M. Mužina, V. Grbac i A. Nefat

ozračje u kojem će ta Riječ donositi rod našim dobrim djelima te čemo tako na najbolji način slijediti uzor Isusa Krista. Neka vam Bog da snage da u svakome pacijentu vidite čovjeka s njegovim ljudskim dostojanstvom, i da u svakom potrebitom vidite Isusa Krista, zaželio je propovjednik okupljenim liječnicima i drugim djelatnicima medicinske struke.

Nakon mise održan je, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Pavla, susret članova pulske podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva „Mons. Marcel Krebel“, kojima je mons. Grbac održao prigodno predavanje na temu Evangelija sv. Luke. Uvodnu riječ i prigodni pozdrav gostu propovjedniku izrekla je predsjednica pulske podružnice HKLD, dr. Ljubica Hang Raguž. Mons. Grbac je na početku svoga obraćanja u kratkim crtama predstavio sv. Luku i njegovo evanđelje u povijesno-teološkom kontekstu te naglasio kako sv. Luka prikazom pojedinih aspekata mentaliteta svoga vremena na poseban način pokazuje svoju naglašenu socijalnu osjetljivost, u odnosu prema siromašnim, bolesnim, opsjednutim...

Predavač se zatim osvrnuo na pojedine najpoznatije situacije koje sv. Luka donosi u svome evanđelju te istaknuo i objasnio temeljnu poruku svake: ljubav Boga Oca prema čovjeku prispoljonom o dobrom ocu, o milosrđu prema

bližnjemu u potrebi u priči o milosrdnom Samaritancu, itd. Sv. Luka veliki značaj daje ženama u evanđelju, a on je zaslužan i za vrlo detaljan opis mjesta i okolnosti Isusova rođenja. U nastavku se mons. Grbac osvrnuo na Isusova čuda zapisana u Lukinu evanđelju: u ozdravljenju Petrove punice naglašena je jednostavnost događanja čudesnog ozdravljenja i posve normalan nastavak svakidašnjeg života nakon toga, naglasak je na jednostavnosti Isusova pristupa – postoji osoba kojoj treba pomoći, i Isus je odmah, bez okolišanja, jednostavno – ozdravlja, i nakon toga život se nastavlja uobičajenim ritmom svakidašnjice, bez velikih teatralnosti kojima su često skloni oni koji smatraju da čine nešto nadnaravno, rekao je mons. Grbac. U priči o ozdravljenju gubavca sv. Luka naglašava dva aspekta Isusova djelovanja: spreman je čak i prekršti zakon, zabranu dodirivanja gubavca, kako bi pomogao čovjeku u potrebi, bolesniku te veličinu vjere toga čovjeka koji se Isusu obraća riječima: „Ako hoćeš, možeš me ozdraviti“; predavač je tu također naglasio detalj kako se Isus najčešće nakon čuda povlačio u osamu, za razliku od nekih današnjih „čudotvoraca“ koji iznimno vole svjetla pozornice. Predavač je zaključio svoje izlaganje mišljenjem da je ohrabrenje koje je liječnicima često potrebno u njihovu humanom pozivu moguće pronaći upravo promatrajući Isusovo djelovanje i njegov pristup čovjeku u potrebi. (G. K.)

42. Obiteljska nedjelja u Pazinu

PAZIN Blagoslov za pet područja obiteljskog i bračnog života bila je tema 42. Obiteljske nedjelje koja je u organizaciji Katoličkog obiteljskog centra Nazaret održana u Pazinskom kolegiju 14. listopada. Dugogodišnja kontinuirana praksa okupljanja obitelji Porečke i Puliske biskupije na Obiteljskoj nedjelji u listopadu uspješno je nastavljena i ove godine, okupivši šezdesetak sudiонika. Okupljene je na početku pozdravio predsjednik udruge „Nazaret“ Josip Ružić, najavivši goste predavače: bračni par Kristinu i Dražena Bušića iz Zagreba, voditelje udruge Snaga za život, koji iza sebe imaju niz duhovnih obnova i evangelizacijskih susreta u zemlji i inozemstvu. Vrlo poticajno i izazovno predavanje/seminar, obogaćeno osobnim svjedočenjem i primjerima iz života zaokupilo je pozornost okupljenih vjernika. Dražen Bušić, teolog i publicist, govorio je o triju područjima bračnog i obiteljskog života: duhovnosti, bračnoj komunikaciji i financijama, a njegova supruga Kristina, diplomirana socijalna radnica, o seksualnosti i odgoju djece.

Ukazujući na dramatičan broj razvedenih brakova (svjetski prosjek oko 50%, u Hrvatskoj oko 40%), g. Bušić je u uvodnom dijelu seminara istaknuo kako je jedan od razloga takvih postotaka nedostatak duhovnosti, odnosno molitve u obitelji. Studije su pokazale da je među vjernicima bitno drugačija situacija. Od parova koji idu zajedno na sv. misu razvodi ih se 10%, a među onima koji zajedno i mole, manje od 1%. Bračna je duhovnost najvažnije područje braka i trebala bi biti na prvom mjestu u obitelji. Bračna je

Na predstavi za roditelje

komunikacija ono o čemu često ovisi uspjeh i zadovoljstvo u braku i obitelji. Sva moderna škola bračne komunikacije može se sažeti u jednu misao: bračnog partnera treba željeti razumjeti.

Navodeći biblijske tekstove koji govore o seksualnosti i važnosti tog područja bračnog života, Kristina Bušić je posebno ukazala na Prop 9, 9: "Uživaj život sa ženom koju ljubiš u sve dane svojega vijeka koji ti Bog daje pod suncem!" Vrhunac bračnog zajedništva je spolno sjedinjenje. To je Božja volja za bračne partnere, a ne tek njihova proizvoljna odluka. Bog blagoslivlja cjelokupnu ljudsku ljubav, uključujući i njezinu tjelesnu komponentu. Što se tiče odgoja, kako je važno da djeca vide i osjete kako se roditelji vole. Iako Biblija nije knjiga o odgoju, u njoj možemo naći korisne smjernice za kršćanski odgoj. Četiri su najvažnije sastavnice kršćanskog odgoja: ljubav, stega te molitva i blagoslov. Djeca koja nauče moliti i koju roditelji blagoslivljuju, imaju dobar temelj da svoj životni put i budućnost izgrade s Bogom i da

postanu uspješne i blagoslovljene osobe. O financijama i rješavanju finansijskih problema u obiteljima, g. Bušić je ponudio biblijski način. Za doći iz oskudice do blagostanja, postoje 'koraci' koji se mogu napraviti: razmisleti o činjenici da je Bog gospodar neba i zemlje, gospodar i naših finančija; razmisleti o vlastitim talentima i započeti ih razvijati; pozitivno misliti i govoriti, nikada ne odustajati od svojih vizija; opravštati povrede; ako je moguće, vratiti sve dugove; davati desetinu. Desetina je najvažniji biblijski 'ključ' za finansijski blagoslov. Dobro je početi odvajati desetinu kada primanja nisu velika. Jer, ako u malim stvarima nismo vjerni, nećemo biti ni u velikima. Ako odvajamo za potrebe drugih, to treba činiti radosno, jer: 'Bog ljubi vesela darivatelja'. Desetina rađa još dva blagoslova: zahvalnost Bogu i duhovnu povezanost između onoga koji daje i onoga koji prima. Predavanje je naišlo na živo zanimanje pa su predavači, nakon kratke stanke i okrjepe, odgovarali na pitanja. Potekle su neke hvalljivredne ideje i poticaji za konkretne inicijative u našoj biskupiji. Usljedilo je pokorničko bogoslužje predvođeno o. Krzysztofom Rodakom, predstojnikom Ureda za obitelj Porečke i Puliske biskupije, te mogućnost za ispovijed. Za djecu mlađih bračnih parova bilo je osigurano čuvanje, tijekom kojeg su "tete" s njima pripremile kratku predstavu u kojoj su plesom, pjesmom i recitacijom razveselili nazočne. Susret je zaključen sv. misom. (T. M.)

Sudionici Obiteljske nedjelje u Pazinskom kolegiju

Ministranti Vodnjanskog dekanata na izletu

VODNJAN Dana 8. listopada na Dan neovisnosti organiziran je izlet ministranata Vodnjanskog dekanata (Krnice, Fažane, Marčane, Barbana) u Buzet i na Ćićariju. Bilo je dvadeset i troje ministranata koje su predvodili vlč. Jeronim Jokić, župnik iz Marčane, vlč. Miroslaw Paraniak, župnik iz Barbana, i preč. Ivan Princ, župnik iz Krnice. U Buzetu ih je ugostio preč. Mario Žmak, župnik domaćin. U župnoj dvorani ministranti su pažljivo pogledali film o sv. Filipu Neriju "Preferisco paradiso" (Odaribirem nebo), koji prikazuje kako se sv. Filip Neri brinuo o djeci koja su bila bačena na ulicu i nitko se nije za njih brinuo. Kako je bio lijep sunčan dan, nakon što su pogledali film upu-

Ministranti vodnjanskog dekanata na Ćićariji

tili su se na Ćićariju i na livadi (kakvih ima puno u Istri) imali su rekreativno poslijepodne. Jedna obitelj pripravila im je specijalitete na roštilju, sokove i razne priloge. Ministranti su uživali u nogometu i šetnji prekrasnim kra-

jolicima Ćićarije. Dobro raspoloženi u autobusu su molili i pjevali uz pratnju gitare vlč. Miroslawa iz Barbana. Zaista nezaboravan izlet za Dan neovisnosti. (vlč. I. PRINC)

Krunica Božanskog Milosrđa na Portarati u Puli

PULA U petak 28. rujna časne sestre Milosrdnog Isusa u suradnji sa Štovateljima Božanskog Milosrđa organizirale su i predvodile molitvu Krunice Božanskog Milosrđa, koja se s početkom u 15.00 molila na gradskom Trgu Portarata u Puli. To je već druga godina da se ovakav molitveni susret odvija u Puli, s ciljem da Božje Milosrđe zahvati i obasja svaku dušu. Naime, ideja za molitvu Krunice Božanskog Milosrđa na ulicama svijeta započela je u Poljskoj 28. rujna 2008. godine kada je bila beatifikacija Mihaela Sopoćka – isповjednika sv. Faustine M. Kowalske. Molitvi su se pridružili mnogi sugrađani i «slučajni» prolaznici, pa se nadaju da će i u drugim gradovima Lijepe Naše zaživjeti ovo korisno i hvalevrijedno molitveno druženje. Nakon molitve Krunice uslijedila je sv. misa zahvalnica u kapeli Milosrdnog Isusa (Kuća skribi sv. Polikarpa) koju je nadahnutim riječima predvodio vlč. o. Ivan Fuček – duhovnik u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli. (L.)

Božji blagoslov za početak školske godine

OPRTALJ, ZAVRŠJE U nedjelju 23. rujna, u prepunoj oprtaljskoj župnoj crkvi bilo je svečano, a isto tako i u završkoj, gdje su bili tamošnji orguljaši Davide Circota i Mauricio Brozolo. Nad prisutne osmoškolce, srednjoškolce i studente župnik Ante Tonči Jukopila zazvao je Božji blagoslov za početak školske i vjeroučne godine. Rekao je da svaki posao i poduhvat u životu kršćanin treba započeti kratkom molitvom i podijelio je tekst prigodne molitve. Ministrirali su osmaši, a čitali su i pjevali psalm srednjoškolci. Zbor u Opertlu za orguljama pratilo je Deni Basanež. U subotu 29. rujna župnik je organizirao hodocašće u Padovu za članove oprtaljskog i završkog zbora i ostale vjernike. Odazvao se lijepi broj mlađih. U Padovi su posjetili baziliku

Dio hodočasnika ispred crkve sv. Justine u Padovi

sv. Ante i tu su imali misu. Župnik je u propovijedi pozvao prisutne da se u srcu pomole zagovorniku sv. Anti i za ono što riječima ne znaju reći. Naglasio je kako molitve, mudrosti, mira, radosni, ljubavi, pameti i Božjeg blagoslova

nikad dosta. U životu je potreban i novac, ali postoje mnoge vrijednosti koje se novcem ne mogu kupiti. Posjetili su baziliku sv. Justine ispred koje su se fotografirali, crkvu blaženog Leopolda Mandića i još neke znamenitosti. (H.C.)

Zaštitnica hrvatskih zdravstvenih djelatnika

U Voćinu je 8. 10. 2012. godine održana 21. godišnja skupština Hrvatskog katoličkog liječničkog društva uz sudjelovanje podružnica od Dubrovnika do Vukovara. Iz istarske podružnice nazočilo je dvoje ljudi.

Voćin je naselje smješteno u brdovitom dijelu Slavonije, na sjevernoj strani Papuka, u prelijepom prirodnom okruženju. U njemu se pak nalazi jedan od bisera u niski Marijanskih svetišta u Hrvatskoj – drevno svetište Majke Božje Voćinske, stjecište hodočasnika tog kraja. Taj prelijepi kraj i još ljepše svetište imaju i bogatu povijest, nažlost, često ispunjenu ratovima, razaranjima, patnjom. Grad i feudalna gospoštija Voćin spominju se od početka 15. st. Od 1543. tijekom pune 144 godine traje turska vladavina nad ovim područjima. Po oslobođenju od Turaka utemeljeno je vlastelinstvo Voćin, koje potkraj 18. st. dolazi u posjed ugledne hrvatsko-ugarske velikaške obitelji Janković. Uništavanje srednjevjekovnog grada počelo je nakon protjerivanja Turaka, a razaranje dvorca 1918., nakon što je spaljen. Ostatci dvorca davno su nestali. Ostatci srednjovjekovnog grada vidljivi su i danas.

Voćinska župa spominje se prvi put 1334. U to vrijeme uz Psunj i Papuk bilo je dosta benediktinskih samostana i velikih gotičkih crkava. Voćinska crkva, sagrađena krajem 15. st., bila je jedna od najstarijih i najvećih crkava u Slavoniji. Navalom Turaka katolički živalj bježi, a crkve propadaju. Od samostanske crkve u Voćinu sačuvani su samo zvonik i zidine. Crkva koja je bila posvećena Pohođenju Marijinu obnavlja se nakon odlaska Turaka i proglašava župnom crkvom. Sačuvavši svoje gotičke originalne elemente, voćinska crkva predstavlja je kulturni spomenik najviše kategorije.

Nažlost, tu višestruko vrijednu građevinu očekivala su daljnja razaranja. U svibnju 1944. zapalila ju je njemačka vojska. Crkva je ostala bez krova. Tom prilikom izgorio je i stari čudotvorni Gospin kip koji je 1778.

godine nabavio tadašnji župnik. No ostao je sačuvan kip Gospe Lurdske koji je 1885. dala nabaviti jedna župljanka umjesto zavjeta da ide u Lurd. Nabavljen je u Parizu, a bio je to drugi kip Gospe Lurdske koji je stigao u Hrvatsku. Prvo slavlje Majke Božje pred novim kipom bilo je na blagdan Pohođenja Marijina iste godine. Za tu prigodu došle su prve procesije iz susjednih župa tako da je to ujedno pravi početak voćinskih hodočašća. Dvije godine kasnije, prigodom krunjenja Gospina kipa srebrenom krunom, okupilo se u Voćinu mnoštvo svijeta iz cijele Slavonije. Čudesna ozdravljenja koja su se spominjala dodatno su povećavala broj hodočasnika. Kip Gospe Lurdske prenesen je prije požara u župnu crkvu u (Podravskoj) Slatini, gdje ostaje do 1963. Tada započinje druga obnova voćinskog svetišta. Ta je obnova trajala sve do 1984. i provedena je uz veliko zalaganje domaćih svećenika i vjernika, kao i donatora izvan granica države, a naročito veliku pomoć pružili su gradišćanski Hrvati. Konačno je 1984. obnovljenu crkvu posvetio kardinal Franjo Kuharić. Posveta je upriličena prigodom 650. obljetnice spomena župe, 100. obljetnice kipa Gospe Lurdske i 40. obljetnice razaranja crkve. Hodočašća u Voćinu koja nisu prestajala ni u vrijeme kada je crkva bila razorenata, nastavljaju se, a nastavljaju se i obnova, materijalna i duhovna. Do Voćina počinju pristizati i vjernici iz drugih dijelova naše domovine. A onda novo razaranje. Dana 13.12.1991. nepriyateli su prigodom povlačenja digao crkvu u zrak. Od crkve ostaje tek djelić jednog zida. Kad uništiš crkvu, uništiš si narod. Ali ako je crkva živa zajednica, nemoguće ju je uništiti. Usprkos srušenoj crkvi, hodočašća se nastavljaju. U međuvremenu, 1997. osnovana je Požeška biskupija te se donosi odluka da se s obzirom na povijesna,

narodna, vjerska i kulturna stradanja na prostorima središnje Hrvatske ne smije dopustiti da voćinska crkva i župa nestanu. Udruženim naporima i sredstvima Ministarstva obnove, župljana te dobrotvora iz domovine i inozemstva crkva je u potpunosti rekonstruirana, a njena je unutrašnjost izuzetno lijepo i umjetnički vrijedno osmišljena. Temeljni kamen za crkvu blagoslovio je 1998. papa Ivan Pavao II., a posveta obnovljene crkve obavljena je 2011. U crkvi posebno mjesto zauzima sačuvana slika Majke Božje Voćinske koja datira iz 1770. godine. Kip Majke Božje Lurdske ovaj puta nije spašen, ali je novi dobiven na poklon od francuske biskupije Lurd-Tarb.

Tijekom Domovinskog rata u Voćinu su doselili brojni Hrvati s Kosova, Letničani, te je Voćin pun mlađih obitelji i djece i predstavlja izuzetno mladu zajednicu. Načelnik Voćina, gospodin Predrag Filić, bio je vrstan domaćin, a posebno njegova supruga Bojana, podrijetlom iz Pazina.

Zahvalom Bogu za prelijepu Domovinu koju treba više cijeniti i zazivom neka Majka Božja Voćinska, Kraljica slavonskih brežuljaka, ali i Kraljica svih Hrvata, isprosi milost vjere i pouzdanja u Nebeskog Oca te da se ispuni žarka želja voćinskog župnika Franje Pipinića “da putovi do Voćinske Gospe nikada ne zarastu”, završio je skup u Voćinu. (dr. Branka MANDELOVIĆ-RAJKO)

Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara, Podružnica Pula za Istru, saziva konstituirajući sastanak Društva. Sastanak će se održati 23. 11. 2012. u 17 sati u prostorijama samostana sv. Franje. Adresa samostana: Uspon sv. Franje br. 9, Pula. Molimo zainteresirane medicinske sestre i tehničare da se odazovu sastanku.

Znanstveni skup o biskupu

Održan znanstveni skup „Dr. Juraj Dobrila (1812. – 2012.) i stoljeće pjesme Krasna zemljo (1912. – 2012.)“

PAZIN, PULA Znanstveni skup posvećen 200. obljetnici rođenja biskupa i narodnog preporoditelja dr. Jurja Dobrile i 100. obljetnici skladanja istarske himne Krasna zemljo, Istro mila održan je u Puli i Pazinu 25. i 26. listopada.

Dr. Juraj Dobrila, biskup porečki i pulski te zatim tršćansko-koparski, preporoditelj istarskog hrvatskog puka, prosvjetitelj, publicist, zastupnik u Istarskom saboru i Carevinskom vijeću u Beču, gospodarstvenik, izdavač, mœcena, dobročinitelj, pokretač bitnih akcija s ciljem buđenja nacionalne svijesti, jednostavno jedna od najvećih ličnosti u povijesti Istre, rođen je u mjestu Veli Ježenj, u središnjoj Istri, 16. travnja 1812.

Pjesma Krasna zemljo, Istro mila, djelo autora Matka Brajše Rašana na tekst dr. Ivana Cukona, skladana je u Pazinu 1912. godine. Skupština Istarske županije, odlukom od 23. rujna 2002. proglašila je tu pjesmu himnom Istarske županije.

Znanstveni skup, kao dio niza programa obilježavanja tih dviju obljetnica, realiziran je slijedom priprema Organizacijskog odbora na čelu s biskupom Porečke i Pulsko-biskupijom mons. Draženom Kutlešom. Osim Porečke i Pulsko-biskupije, organizatori su bili Istarska županija, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Državni arhiv u Pazinu, Katedra Čakavskog sabora za povijest Istre, Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“ – Područni centar Pula te Istarsko književno društvo „Juraj Dobrila“ iz Pazina.

Prvi dan znanstvenog skupa održan je u pulskom Sveučilištu Jurja Dobrile, Okupljenima se obratio rektor pulskog sveučilišta prof. dr. sc. Robert Matijašić koji je naglasio važnost toga skupa u cilju obogaćivanja historiografije s po-

Sa znanstvenog skupa u Puli

datcima o životu i djelovanju biskupa Dobrile. U ime Istarske županije skup je pozdravio Vladimir Torbica. Biskup Kutleša je svoje obraćanje nazočnima započeo citirajući poznatu Dobrilinu uzrečicu „Ruke Istri, srce Bogu“ te naglasio kako nam Dobrila i danas treba biti uzor u nastojanjima podupiranja prosperiteta svoga naroda i kraja, ali uvijek svojim djelovanjem povezujući zemaljsko s nebeskim.

Prvo izlaganje radnog dijela skupa izrekao je akademik Petar Strčić koji se osvrnuo na povijesne, političke i crkvene prilike u Hrvatskoj u doba biskupa Dobrile s posebnim naglaskom na stanje u Istri. O teološkim naglascima u korizmenim poslanicama biskupa Dobrile govorio je vlc. Ilija Jakovljević. Nakon općenite klasifikacije te raščlanjivanja deset temeljnih tematika koje su napose obilježile Dobriline korizmene poslanice, mr. Jakovljević svoje je izlaganje zaključio pitanjem: „Može li ovaj simpozij urođiti podstrekom za početak suradnje s Tršćanskim biskupijom u cilju pokretanja postupka beatifikacije biskupa Dobrile?“ U trećem osvrtu prvoga dana skupa dr. sc. Stipan Trogrlić podrobno je nazočnima predstavio sociološku i političku klimu u kojoj je protekla proslava 100. obljetnice Dobrilina rođenja 1912., sa žustrim polemikama između tadašnjih istarskih ‘klerikalaca’ i ‘liberalaca’. Vlč. Mladen Ju-

enal Milohanić, autor brojnih izdanja o biskupu Dobrili, podrobno je predstavio Dobrilino političko djelovanje u ulozi zastupnika naroda Istre u bečkom parlamentu. U sljedećem izlaganju, asistent pri Odsjeku za povijest na pulskom sveučilištu Mihovil Dabo obradio je temu ključnih rješenja koja je primjenio ili nastojao primijeniti biskup Dobrila glede pitanje manjka klera, napose u ruralnoj Istri, sagledavši tematiku kao vjersko, društveno i političko pitanje. Fra Tomislav Mrkonjić, djelatnik Vatikanskog arhiva, upoznao je skup s dosad istraženim spisima kojima su evidentirane veze biskupa Dobrile s Vatikanskom kurijom, s posebnim naglaskom na dva procesa imenovanja biskupom, porečkim i pulskim te tršćansko-koparskim. Također su spomenuti još neistraženi elementi Dobrilina djelovanja u vezama sa Svetom Stolicom: pri Kongregaciji za evangelizaciju naroda, Kongregaciji za nauk vjere te njegovo djelovanje tijekom odvijanja 1. vatikanskog koncila. Prof. Maja Polić, sa Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, predstavila je rezultat istraživanja spominjanja biskupa Dobrile u korespondenciji dvaju njegovih suvremenika, istomišljenika i prijatelja, dr. Josipa Jurja Strossmayera i dr. Franje Račkog; iz tog vrlo opsežnog i elokventnog, te nadasve informacijama prebogatog epistularnog kontakta moguće je, između ostalog, iščitati mnoge ključne

dr. Jurju Dobrili i istarskoj himni

trenutke kako hrvatske, tako i istarske povijesti u tome razdoblju te niz zanimljivih značajki Dobrilina djelovanja. O dalnjem razvoju Dobrilinih ideja i nastojanja u smjeru preporodnog i nacionalno integracijskog procesa u sljedećim generacijama političara govorio je prof. Nevio Šetić u izlaganju pod nazivom „Značaj Jurja Dobrile danas.“ Posljednje izlaganje prvoga dana skupa izrekao je dr. Giuseppe Cuscito, redoviti profesor kršćanske arheologije pri Sveučilištu u Trstu, koji je temeljito obradio temu biskupske vladavine mons. Jurja Dobrile u Tršćanskoj i Koparskoj biskupiji, gdje je stolovao od 1875. do 1882.; posebno je istaknuta njegova velika organizacijska sposobnost i angažman na području karitativne djelatnosti, ali i posebna pozornost koju je pridavao istarskim Hrvatima u Trstu. Na kraju prvog dana znanstvenog skupa održano je predstavljanje najnovije knjige vlč. Mladena Juvenala Milohanića „Dr. Juraj Dobrila, glasnik istine, branitelj naroda i Crkve“.

Drugi dan simpozija, održan u Spomen domu u Pazinu, započeo je pozdravnim obraćanjem pazinskog gradonačelnika Renata Krulčića te ordinarija mons. Kutleše. O Dobrilinim gimnazijskim danima u Karlovcu te njegovim kasnijim kontaktima i posjetima Zagrebu, u kontekstu značajnih kontakata i suradnje s istaknutim ličnostima toga vremena, govorio je akademik Josip Bratulić. Posebnim osvrtom na pojedine značajne članke objavljene o biskupu Dobrili od 80-ih godina XX. stoljeća do danas prof. Slaven Bertoša naglasio je izuzetno zanimanje koje još uvijek među znanstvenicima i istraživačima izaziva lik biskupa Dobrile. Prof. Marko Medved, s Riječke teologije, predstavio je Dobrilinu doktorsku disertaciju pod nazivom „Svetootački nauk o sakramentu isповijedi“, u kojoj je Biskupu bio cilj, na temelju pisaca kršćanske starine ukazati na neutemeljenost nauka protestantske teologije o sakramentu isповijedi. Prof. Jasna Ćurković Nimac, sa zagrebačkog

Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“ obradila je središnje teme Dobrilinih poslanica: Crkva, odnos Crkve i svijeta, socijalna problematika, uloga papinstva, obrazovanje i sl., te tri perspektive njihova sagledavanja: nacionalnu, vjersku i moralnu. O jezičnim značajkama Dobriline poslanice iz 1867., u perspektivi specifičnog razvojnog procesa hrvatskog jezika u Istri, te o grafijskome sustavu, sintaktičkim te leksičkim i stilskim značajkama Biskupova pisanog izričaja govorila je prof. Teodora Fonović Cvijanović s pulskog sveučilišta. Prof. Markus Leideck, iz Državnog arhiva u Pazinu, te autor nedavno inaugurirane putujuće izložbe o Dobrili pod nazivom „Juraj Dobrila (1812. – 2012.) povodom 200. obljetnice rođenja“ govorio je općenito o sačuvanim pisanim tragovima biskupa Dobrile te izdvojio nekoliko vrijednih monografija o njemu napisanih u raznim povijesnim periodima, naglasivši kako je do danas ponajbolju sintezu o Dobrili, pod nazivom „Biskup Dobrila i njegovo doba“ napisao mons. Božo Milanović. O temeljnim obilježjima moralnog nauka u Dobrilinim poslanicama svoj osvrt izrekao je dr. sc. Josip Grbac u izlaganju pod nazivom „Juraj Dobrila – kršćanski moral jučer i danas“; on je naglasio „neraskidivu sintezu koju Dobrila stvara između vjere i morala, morala i Crkve i njezinih sakramenata“. Dr. Grbac je napomenuo i kako Dobrila „jasno uviđa kako su kriza morala i kriza autoriteta međusobno povezane, iako u njegovim poslanicama ima naznaka svojevrsnog ‘sakraliziranja’ autoriteta.“

Posljednja tri izlaganja bila su posvećena 100. obljetnici skladanja istarske himne. O liku i djelu autora skladbe Matku Brajšu Rašanu, o autoru stihova dr. Ivanu Cukonu iz Medulina, te ‘putu’ te skladbe do proglašenja himnom, govorio je prof. Nikola Lovrinić. Propitivanjem recepcije Matka Brajše Rašana i njegove himne danas, u očekivanju buduće Europe bez granica, ukazuje

se na nedostatak opsežnih znanstvenih studija o skladateljima istarskog podneblja i njihovim djelima, kao vrijednim biserima bogatog naslijeđa koje nas obvezuje svojom neponovljivošću i kvalitetom“, istaknuo je izlagač. Podrobnije o glazbenoj ostavštini Matka Brajše Rašana te objavljene radeve i članke na tu temu, kao i rezultat istraživanja Brajšina stvaralaštva u raznim povijesnim i glazbenim institucijama obradila je u svom osvrtu prof. Ivana Paula Gortan-Carlin.

Posljednje izlaganje znanstvenog skupa, pod nazivom „Prijatelji i podupiratelji: prvi deset godina djelovanja Zbora „Matko Brajša Rašan“ (1951. – 1961.) realizirala je prof. Lada Duraković. Naglasak je stavljen na snažan glazbeni amaterizam koji je u tom periodu pogodovao osnivanju kulturno-umjetničkih društava i zbor se ubrzo prometnuo u jedan od najprepoznatljivijih nositelja glazbenog života Pule.

U zaključnoj raspravi za riječ se javio vlč. Ante Jukopila, župnik u Oprtlju; on je izrekao kratak osvrt na organizacijske aspekte skupa te nazočne upoznao s jednim anegdotičnim detaljem glede povijesnog konteksta spominjanja mesta Livade u istarskoj himni. Na poticaj vlč. Jukopile skup je zaključen zajedničkim pjevanjem, dakako, istarske himne „Krasna zemljo, Istro mila“.

U dva dana znanstvenog skupa bilo je 20 izlaganja, od čega 17 posvećenih biskupu Dobrili i 3 o 100. obljetnici skladanja istarske himne „Krasna Zemljo, Istro mila“, izneseno je mnoštvo zanimljivih, nerijetko i dosad mahom nepoznatih podataka, koji će zasigurno poslužiti kao dobra osnova za neka nova buduća istraživanja, a zbornik koji će biti objavljen kao rezultat tog znanstvenog skupa postat će jedan referentan izvor informacija za sve koji iz bilo koje perspektive budu prionuli podrobnjem proučavanju ovih dviju tema. (G. K.)

Otvorena Godina vjere

Misno slavlje otvorenja Godine vjere predslavio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, a koncelebrirali su: biskup u miru mons. Ivan Milovan, generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac i kler dijeceze.

POREČ Svečanim koncelebriranim misnim slavlјem u porečkoj prvostolnici Eufrajzijani, u suslavlju sa pedesetak svećenika prezbiterija dijeceze, mons. Kutleša otvorio je u subotu 27. listopada Godinu vjere za Porečku i Pulsku biskupiju. Ta je misa ujedno bila i dio niza sadržaja kojima se obilježava 200. obljetnica rođenja biskupa dr. Jurja Dobrile. Uz mnogobrojne vjernike, u ime gradskih vlasti misi je nazočio porečki gradonačelnik Edi Štifanić te rektor pulskog Sveučilišta „Juraj Dobrila“ dr. sc. Robert Matijašić. Slavlje je tumačio dr. sc. Josip Grbac te je u uvodnom dijelu napose istaknuo kako bi „uvijek, ali napose tijekom Godine vjere, življenje vjere trebalo kršćanina činiti svjedokom vjere.“

Predslavitelj je na početku homilije istaknuo kako je Sveti Otac, proglašavanjem Godine vjere želio naglasiti da treba posebnu pažnju posvetiti vjeri. Za razliku od egzaktnih znanosti, gdje postoje objektivne izmjere i parametri, kada je u pitanju vjera, nju treba prije svega prihvati, rekao je Biskup, te nadodao kako je Godina vjere prigoda da svaki vjernik iskreno razmisli o svojoj vjeri, od trenutka kada nam je netko otvorio vrata vjere, pa kroz cijelu svoju osobnu povijest vjere. Propovjednik se osvrnuo na biskupa Dobrilu, rekavši kako je „on bio jedan običan čovjek, ali je prihvatio priliku koju mu je Bog pružio i znao je surađivati s Božjom milošću“. Svećenici i biskupi odgovorni su za vjeru puka i pogrešno je usmjeravati ljude na sebe, već je dužnost svakog pastira usmjeravati ljude prema Bogu, naglasio je mons. Kutleša. Predslavitelj je u nastavku istaknuo jedan od bitnih elemenata vjere – gledati na bližnjega i pomoći sukladno svojim mogućnostima, Dobrila je prepoznao materijalnu i duhovnu potrebu svojih sunarodnjaka

Biskup Kutleša palje uskrsnu svijeću

i zauzeo se na različitim razinama kako bi bar djelomice ublažio njihovo teško stanje. Upravo u tome stoji veličina karizme: bitno je prepoznati trenutak i najbolji mogući način rješavanja poteškoće. Veličina nije u izvršavanju naredbi, nego u prepoznavanju stvarne potrebe trenutka i iznalaženju najboljeg rješenja, rekao je Biskup. U nastavku je propovjednik biblijskom prispopodom o bogatom mladiću progovorio o navezanosti na materijalno, koja često donosi brige koje čovjeka udaljavaju od duhovnog. Bit je u mudrom raspolažanju s onime što nam je dano i kako se time raspolaže, nastojeći pomoći bližnjemu u potrebi, rekao je Biskup, te naglasio da je veličina biskupa Dobrile bila i u tome što se znao odreći imetka kako bi pomogao bližnjemu u potrebi – ugnjetavanom istarskom puku. Godina vjere prilika je za sagledavanje istine: da postoje stvari koje se ne mogu ostvariti bez Božje pomoći, Dobrila je to znao, pa i u tome leži njegova veličina, zaključio je Biskup. Nakon homilije uslijedio je obred otvaranja Godine vjere: biskup ordinarij

simbolično je zapalio uskrsnu svijeću, a svjetlo je zatim podijeljeno dvama vjernicima, prigodno odjevenim u istarsku narodnu nošnju. Potom je uslijedio prinos darova naglašene simbolike: svezak „Dokumenti Drugog vatikanskog koncila“, „Katekizam Katoličke crkve“ te molitvenik „Oče, budi volja tvoja“, prvi molitvenik izdan u Istri na hrvatskom jeziku 1854. godine, izdanie velikog preporoditelja biskupa Dobrile, te simboli euharistije: kruh i vino. Te darove prinijeli su vjernici različitih godina jer vjernik je dio Crkve u svim fazama života, a i oni su, također, bili odjeveni u istarsku narodnu nošnju. U zaključnom obraćanju Biskup je pozvao okupljene vjernike na zahvalnost Bogu za dar vjere i za dar biskupa Dobrile. Misno je slavlje završeno svečanim intoniranjem „Tebe Boga hvalimo“, a na izlazu iz crkve dijeljeni su informativni letci o biskupu Dobrili.

Glazbene trenutke misnog slavlja izveli su udruženi pjevači iz svih dijelova dijeceze pod ravnjanjem preč. Rudija Korače. (G. K.)

Istrani u Podravini i Hrvatskom zagorju

MARIJA BISTRICA Oko pedeset vjernika župa Vižinada, Ritošin Brig i Kaštelir polovicom listopada hodočastili su u gornju Podravinu i Hrvatsko zagorje sudjelujući na taj način u listopadskim pobožnostima, posvećenima Blaženoj Djevici Mariji – Kraljici Svetе Krunice, kojima se katolički vjernici spominju događanja kada se u bitci kod Lepanta 1571. godine kršćanska mornarica suprotstavila osmanlijskoj armadi i zaustavila tursku opasnost. Vjeruje se da je uspjeh ostvaren jer je gotovo sav kršćanski svijet prihvatio zamolbu pape Pija V. da moli svetu Krunicu, molitvu posvećenu Majci Božjoj, i na taj način pomogne kršćanskoj mornarici.

Stoga je hodočašće u Hrvatsko Zagorje i najpoznatije hrvatsko marijansko svetište, u Mariju Bistrigu, i proteklo u molitvi svete Krunice, molitvama s načanama, pjevanjem marijanskih pjesama, te spominjanjem događanja zbog kojih cijeli kršćanski svijet sudjeluje u listopadskim pobožnostima. Organizatori i voditelji hodočašća, profesori Valter Baldaš iz Vižinade i Loreta Rabar iz Pazina koji su predvodili hodočasnike na vrlo dojmljiv, zanimljiv i u duhovnom smislu bogat način, osmislili su program tako da su hodočasnici uživali u svakom trenutku ovoga gotovo dvadesetosatnog druženja. U Mariji Bistrici posjetili su svetište, sudjelovali su u pobožnosti Križnoga puta i na sve-

Hodočasnici u Mariji Bistrici

tom euharistijskom slavlju na kojemu su dva novorođena bića sakramentom krštenja primljena u kršćansku zajednicu, a potom pozdravili i sudionike sakramenta vjenčanja mladoga bračnog para. Doživljaj zaista za pamćenje. Na kraju su posjetili i Karmel u kojem su smještene bosonoge sestre karmeličanke. Slušali su vrlo zanimljiva svjedočenja sestre karmeličanke o povijesti Reda, njihovim iskustvima u krugu Reda, svakidašnjim dužnostima, o odlukama zbog čega su pristupile Redu, očekivanjima....

Prije dolaska u Mariju Bistrigu vjernici ovih triju župa posjetili su i Ludbreg, „centar svijeta“ - „centrum mundi“ na kojemu je spomen-obilježje koje

tu postavku „dokazuje“. Ono zbog čega je Ludbreg uvršten u program hodočašća jest župna crkva Presvetoga Trojstva koju je freskama oslikao naš čuveni slikar Mirko Rački i u kojoj se čuva pokaznica s Presvetom krvi Isusovom te svetište Predragocjene krvi Isusove, kompleks što sa Zavjetnom kapelom i originalnim postajama Križnoga puta čini jedinstvenu stalnu izložbu mozaika od muranskog stakla na otvorenom.

I ovdje su hodočasnici molitvom i pjesmom slavili Boga te doživjeli puninu kojom su svoju vjeru još više učvrstili. Puni dojmova predložili su da sljedeće hodočašće bude u Loreto i San Marino (S. L.)

Proslava Svih svetih

PULA Na pulskom Gradskom groblju Monte Giro blagdan Svih svetih, 1. studenog, proslavljen je svečanim koncelebriranim misnim slavljem, pod predsjedanjem biskupa ordinarija mons. Dražena Kutleše, uz koncelebraciju generalnog vikara Biskupije mons. Vilima Grpcu te drugih župnika pulskih gradskih župa. Biskup se u prigodnoj homiliji osvrnuo na svece i blaženike te naglasio kako je, osim onih zabilježenih u kalendarima, postojalo još nebrojeno mnogo svetih osoba. Govoreći o gubitku drage osobe propovjednik je na poseban način istaknuo: „Blaženi ožalošćeni jer će biti utješeni.“, jer, rekao je „žalost nas vuče Bogu“, trenutci duboke tuge i boli su oni kada se čovjek nerijetko okreće upravo Svevišnjemu. „Kajati se za vlastite grijehe početak je obraćenja“, rekao je Biskup te zaključio mišlju kako je upravo dan Svih svetih svima nama poziv na svetost. (G. K.)

Biskup Kutleša predvodi misno slavlje sa svećenicima grada Pule

Hodočašće žminjske župe na otok Krk

Bili smo na Krku. Otoku prebogatom poviješću i tolikim ljepotama od kojih zastaje dah, susreli se s ljudima izuzetne duhovne jakosti. I još ćemo dugo to pamtiti.

ŽMINJ, KRK Dva puna, velika autobusa ljudi, s trga pred žminjskom crkvom uputila su se na hodočašće. Naš je cilj ovoga puta bio grad Krk, otočić Košljun, Vrbnik i Omišalj, koliko je naš župnik vlč. Jordan Rovis, dobro procijenio da može stati u jedan dan.

Na Krku je naš domaćin bio dr. sc. Franjo Velčić, ugledni povjesničar i arhivist, profesor na Teologiji u Rijeci. On nam je govorio o krčkoj katedrali koja uz kaštel koji su dali sa graditi Frankopani dominira gradom i obilježava ga svojom ljepotom. Ali to nije samo katedrala nego čitav niz crkvi koje su povezane povjesnim mijenjama u jednu cjelinu. Katedrala posvećena Marijinu Uznesenju romanička je građevina koja se prvi put spominje 1186. godine. Čitav unutarnji prostor ispunjen je mnogobrojnim dragocjenostima. Izdvajaju se velik mramorni oltar, gotički kip Bogorodice s Djetetom, pozlaćena pala s prikazom Madone u Slavi, kapiteli na dva reda kamenih stupova, svaki drugačiji, nadgrobne ploče krčkih biskupa, drvena propovjedaonica iz XVII. st., slike talijanskih majstora. Ovdje je i grob biskupa Antuna Mahnića, začetnika Hrvatskoga katoličkog pokreta, osnivača Staroslavenske akademije. Poseban je doživljaj bio vidjeti „crkvu na katu“ koja je pretvorena u sakralni muzej s vrijednim eksponatima. Potom nas je put vodio u Punat gdje nas je dočekao vlč. Ivica Kordić, odakle smo brodicama otišli na Košljun. Dan za koji su nas meteorolozi uvjeravali da će biti hladan i kišovit, na našu radost ispaо je prelijep, a desetak minuta vožnje brodom u prelijepom okruženju bajkovitim. Sveti Franjo i njegov ukroceni vuk dočekali su nas na obali i nenametljivo nam poručili neka i mi ukrotimo vukove u sebi i blago pristupimo ovom mjestu. Sveta misa koju je služio naš župnik do-

Hodočasnici u Mariji Bistrici

prinijela je tomu. O Košljunu i o životu franjevaca govorio nam je o. Klement Sršen, pa smo sa zanimanjem pogledali muzeje s blagom koji oni čuvaju, raspešlo s kojega se tijelo Isusa može skinuti i položiti u Božji grob, nad oltarom je djelo Francesca Ughetta iz 1654. g., slika na platnu široka 10, a visoka 4,6 metara, a na slici su prikazani raj, čistilište i pakao. To je najveća pomicna slika u Hrvatskoj. Vidjeli smo i stare jaslice, najmanju knjigu na svijetu i još mnogo toga. Bili smo na groblju gdje su pokopani franjevci, a među njima i o. Damir Cvitić rodom iz Sv. Ivana. Nakon okrjepe krenuli smo u Vrbnik. To je slikovit gradić, a krasi ga duh prošlosti i iznimna kulturna glagoljaška baština. Nalazi se na istočnoj strani otoka Krka, nasuprot Novom Vinodolskom koji je na kopnu. Smješten je na litici koja se strmo uzdiže 50-ak metara iznad mora, odakle i ona poznata pjesma Vrbničke nad morem. Kako smo u Vrbiku imali slobodan raspored, svatko je prema svom nahođenju posjetio ono što ga je zanimalo: prelijepu crkvu sv. Marije na vrhu koja se spominje 1325. godine, a u kojoj se, između ostalog, čuvaju vrijedni glagoljski rukopisi, ili ulicu Klančić, nazuju ulicu na svijetu, promjera nešto više od 50 cm, knjižnicu Vitežić koja sadrži iznimno vrijedne knjige i još mnogo toga, ili smo mogli probati čuveno autohtonu vino vrbničku žlahtinu. U Omišlju, koji

je bio naše zadnje odredište za taj dan, dočekao nas je dr. sc. Antun Bozanić, brat našega Kardinala. Ustvari, naš je župnik tako posložio naše hodočašće da nas u svakom mjestu dočeka netko drag i poseban na svoj način. Takav je bio i naš susret s dr. Bozanićem. Šaleći se s nama na račun starosti naše žminjske crkve pričao nam je o bogatoj povijesti Omišlja, o župnoj Crkvi Uznesenja Marijina (Stomorina), zvoniku, gradskoj loži, kapeli sv. Antuna iz 16. st. Crkva Uznesenja Marijina iz 12. stoljeće građena je kao trobrodna romanička bazilika, a tijekom vremena pregrađivana je i nadograđivana. Na pročelju je crkve prozorska rozeta s glagoljskim natpisom meštra Sinoga iz 1405. godine, pleterni reljef s prikazom križa i palmi u predromaničkoj maniri. U crkvu je ugrađeno dvadesetak kamenih ulomaka s motivima pleterne ornamentike pa je velika vjerojatnost da je na istom mjestu postojala crkva ranog srednjeg vijeka. Posebno su vrijedni oltarna pala na oltaru Srca Isusova i drveni triptih Jacobella del Fiore iz 15. stoljeća. Kako je nekad groblje bilo uz župnu crkvu, prostor uz crkvu još se i danas zove Smitir. A veličanstveni pogled sa zidina ničim se ne može usporediti. Bili smo na Krku. Otoku prebogatom poviješću i tolikim ljepotama od kojih zastaje dah, susreli se s ljudima izuzetne duhovne jakosti. I još ćemo dugo to pamtit. (N. G.)

Trodnevница u čast sv. Franje

PODLABIN Nakon popriličnih zahvata na zvoniku i crkvi sv. Franje (čišćenje zvonika od golubinjeg nereda, ugradnje zaštitnih žičanih mreža, osposobljenja zvona i uspostave zvonarske službe, popravka rasvjete zvonika i priključenja na javnu rasvjetu, nakon što je za najvrucih dana ljeti 2012. sav krov na crkvi pretresen i učvršćen te pokrpana stakla na prozorima, a prozori osvježeni lanenim uljem i novim premazom boje), pred sam blagdan sv. Franje župnik Blaž Bošnjaković organizirao je i jak duhovni zahvat: trodnevnicu u čast sv. Franje.

U ponedjeljak je misio i propovijedao domaći sin vlč. Dalibor Pilekić (sada župnik u Roču). Govorio je o svetici dana – sv. Maloj Tereziji od Djeteta Isusa iz Luisiea – i sv. Franji Asiškom. Lijepi broj vjernika (najviše župljana) bio je ugodno iznenađen kvalitetnom, premljenom i lijepo izrečenom propovijedi. Drugi je dan trodnevnice bio zamišljen s naglaskom na pobožnosti klanjanja Presvetom nakon mise. Gost je bio vlč. Anto Stjepanović, župnik iz Tupljaka, gdje redovito na tu pobožnost odlazi jedan dio vjernika iz Labinštine. On se „pozabavio“ anđelima i demonima, budući da se slavio blagdan anđela čuvara. Treći je dan vlč. Dariusz Szymanski, sadašnji župnik u Višnjalu, uz projekciju motiva iz prirode, govorio o Stvoritelju i sv. Franji, kao ljubitelju i zaštitniku prirode. Labinjani ga pamte iz kapelanskih dana prije dvanaest godina kao dobrog propovjednika, a i sad su bili zadovoljni. Na sam blagdan sv. Franje – patrona župe, kad se tradicio-

Crkva sv. Franje u Podlabinu

nalno slavi euharistija za srednjoškolce, blagoslov nove školske godine, koncelebriranu svetu misu predvodio je bivši župnik vlč. Željko Zec (sada župnik u Poreču). Kako su mu uspomene još sveže („Danas je prošla godina dana kako sam nastupio u Poreču.“), misli su mu se nametnule same od sebe da ove župljane pozove i dalje na slogan, zajedništvo i povezanost jer „kad smo skupa, onda smo jači! Kad si u zajedništvu s drugima, teže će ti netko našteti ili te nekamo odvući.“ Na kraju je poručio da uvijek u Bogu traže rješenje svojih problema. Svaku je večer slavlja glazbeno pratila gđa Alis, članica glazbeno-liturgijske skupine NEO, koja djeluje pri Pastoralnom centru Sv. Josip u (Pod)Labinu i često animira mise za mlade nedjeljom uvečer u ovoj crkvi; zadnju su večer s njom bile i članice njezine skupine, koju dobrim

djelom sačinjavaju učenice i studentice, a vodi ih njihova profesorica glazbe.

Mnogi su zadnji dan došli posebno motivirani željom da se susretu i vide voljenog župnika, ali svakako ne isključivo radi njega (po načelu „spajamo korisno s ugodnim“). „Danima se priča o ljepoti trodnevnice i proslave blagdana sv. Franje. Neka nas njegov zagovor prati, a svima koji su u događajima koji su se zbili među nama dali dio sebe, od srca hvala“ – kaže župnik Bošnjaković i najavljuje sličnu manifestaciju, ali nešto dužu, sadržajniju i zahtjevniju – dogodine! To su pučke misije koje će u crkvi sv. Franje (župa Majke Božje Fatimske – Podlabin) voditi isusovac o. Zvonko Vlah od 5. do 12. 5. 2013., a kruna će biti proslava drugog patrona župe: Majke Božje Fatimske 13.5.2013. (Ž. M./L.)

Proslava blagdana sv. Faustine

PULA I ove godine, 5. listopada u kapeli Milosrdnog Isusa (Kuća skrbi sv. Polikarpa u Puli) svečano je proslavljen blagdan sv. Faustine M. Kowalske – časne sestre iz Poljske preko koje je Milosrdni Isus svijetu objavio svoje beskrajno Milosrđe. Svetu misu predvodio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru, u koncelebraciji sa svećenicima Pulskog dekanata. Misno slavlje, uz brojne vjernike, pratilo je i pjevački zbor Štovatelja Božanskog Milosrđa. Nakon sv. mise uslijedilo je štovanje relikvija sv. Faustine te zajedničko druženje uz agape. (L.)

Da, Oče! -

Svećenik je u mom shvaćanju onaj koji se mora postaviti uz čovjeka kako bi išao s njim, da taj čovjek ima u njemu oslonac, da ide Bogu. Mi smo svi u traženju istine. U traženju ljubavi. A ljubav je Bog. Ako to iskustvo imate, možete pomoći onome tko je s vama. Moje je iskustvo lijepo i čini me radosnim.

Piše Tomislav MILOHANIĆ

Život je tajna. Nemoguće ga je izreći, opisati, sažeti. Uvijek nanovo treba ulaziti u tu tajnu. S tim saznanjem stojim pred čovjekom bogatog životnog iskustva, stojim pred svećenikom kojemu je život slava kad je proživljen u ljubavi za bližnjega. U tišini crkve Gospe od Milosrđa u Puli razgovorom s ovogodišnjim zlatomisnikom preč. Željkom Staverom ulazimo u duhovno obilje jednog ispunjenog života. Odmotava se niska zlatnih godina koja je započeta u Žminju u selu Stancija Žufić, gdje je svečar rođen 26. svibnja 1939. od Franje i Ruže r. Zec.

Djetinjstvo kao djelić raja

Svečar je rođen u imućnoj obitelji za ondašnje prilike. Radilo se puno i gospodarilo skrbno. Uvijek se išlo u crkvu i uvijek se molilo. Vjera je bila dio života; molitva i rad neprestano su se ispreplitali, a vrijeme bijaše iskoristeno do maksimuma. U Žminju je u to vrijeme bio red, sa sjetom, ali i s ponosom sjeća se Staver. Djetinjstvo mu je proteklo u takvoj obitelji i u takvoj župi. „Nije isto pod kakvim je tornjem čovjek rođen. Ja sam zahvalan Bogu što sam rođen u jednoj ovakvoj plemenitoj sredini, gdje se nikada nije govorilo protiv drugoga, nego uvijek za čovjeka. Velika je stvar u takvoj sredini živjeti. Meni je sigurno puno pomoglo što sam imao i dobrog župnika, vlč. Zafrana. Sjećam se dobre njegove sestre, radišne i vrijedne žene, koja je također dala Žminjštini jedan pečat. Pravo su evanđelje živjeli. Već u sedmoj godini bio sam ministrant. Tu je bio vlč. Ivan Krajcar i drugi koji su poslije meni pomogli da vidim ljepotu svećeništva, ljepotu služenja Bogu, lj-

Preč. Željko Staver

epotu života.“ Duboko u djetinju dušu urezala se slika njegova oca koji klečeći skrušeno moli. „Ja sam imao oca koji me puno naučio. Ne toliko govorom, nego svojim ponašanjem. Moj je otac uvijek rekao i to je radio: ‘Ko ne moreš sam, neka ti neki pomore. Ma ti ćeš de-lat, a on će ti pomoći.’ Gospodar dela, on je prvi koji će potegnuti. Isus Krist je donio upravo to: smisao života, smisao osobe. Čovjek je važan, osoba je važna. Nije pitanje imati, nego je pitanje biti. ‘Tako malo treba da ti bude lijepo.’ To su bila za mene sretna vremena. Jedna plemenitost je bila. I ta je plemenitost prešla na djecu. Ja sam u takvoj sredini živio, gdje se svakoga poštivalo i ni protiv koga se nije govorilo“, otvorio je svoju dušu Staver. Krizman je 1947. u nedjelju uoči Svetog Bartula, nekoliko dana prije mučeničke smrti sluge Božjega Mira Bulešića. „Mons. Ukmar, veliki Slovenac, izvanredan čovjek koji je mene krizmao, iako se pisao kao Jakob, tu u Žminju, na sličicu Uspomena od krizme potpisao se kao Jakov.“

Školovanje i župnikovanje

Osnovnu je školu Željko Staver pohađao u Žminju, u Pazinu gimnaziju i bogosloviju te je tu 22. srpnja 1962. zaređen za svećenika. Prvu zahvalnu misu služio je privatno u marijanskom svetištu na Svetoj Gori u Sloveniji, a mladu misu u Žminju 19. kolovoza 1962. Na mladomisničko slavlje došlo je puno rodbine, prijatelja iz Slovenije, Italije, Argentine i Njemačke. Iza mise bio je ručak kod kuće, a potom se išlo na Večernju kod Sv. Foške. Za Željka Stavera bio je to dan molitve i radošti. „Ja sam za mladu misu sebi uzeo geslo kojeg se držim i danas, koliko mogu, iz Matejeva evanđelja: DA, OČE! To jest živjeti u volji Božjoj i poslušnosti. Kratko, jako i snažno. Za mene je to sve. To živjeti. To je život. Za mene je molitva biti združen s Bogom“, svjedoči Staver. Kao mladomisnik imao je rijetku sreću i milost da mu je Padre Pio, kojemu je prepun vjerskog žara prethodno pisao, za mladu misu u Žminju poslao svoj blagoslov.

Do 1978. upravljao je župama Valtura, Muntić i Kavran. U Valturu je došao 13. rujna 1962. u jedno stanje gdje svećenik nije bio baš lijepo viđen. Mlad, poletan, oduševljen za vjeru, pitao se kako u takvom stanju ljudi pridobiti za Boga. Jedina opcija bila je – ići k njima s ljubavlju. „Ja Valturce volim, a ne samo Valturce, nego i Kavrance i Muntićane. U ono vrijeme kad nije bilo prijevoznih sredstava, pješice sam išao i u Kavran iz Valture, i u Muntić svaku nedjelju. Držao vjeronauk i tijekom tjedna, i po snijegu i po kiši. Ja sam to u velikoj radoći činio. (Jedan je moj prijatelj rekao: *Pazi, dok si mlad trebaš imati žar. Jer kako*

moja je želja i moj cilj

Preč. Željko Staver predvodi misno slavlje u župnoj crkvi u Žminju

budeš postajao stariji, tako će ti taj žar vjere padati. Ja zahvaljujem Bogu da ja sada imam jači žar vjere nego prije 50 godina. Zahvaljujući Bogu prije svega, ali i ljudima, jer svećenik mora imati ljude da preko njih vidi vjeru, vidi život.“

Od 1978. do 2005., do umirovljenja zbog bolesti, upravlja župom Uznesenja Marijina – pulskom Katedralom. Već 1979. počinje intenzivno raditi s Neokatekumenskim putom u kojem prepoznaće jedan od suvremenih vidova evangelizacije. Kateheze, sjemenište, svećenici... rad sa zajednicama: susreti godinama po tri puta tjedno, jednom mjesечно isповijed, i svake subote euharistija. U svemu tome on je nesebično ulagao svoje snage i žar vjere. S osobitim smislom za estetsko i lijepo, uređuje crkvene prostore, a napose Katedralu koja je bila u tešku stanju. Vrlo efektno osvjetljuje unutrašnjost crkve, postavlja ozvučenje, smješta i počinje sređivati župni arhiv.

Posebna ljubav prema glazbi

Njegovom zaslugom 2000. godine Katedrala, koja je imala prve orgulje još 1387., dobiva velike klasične orgulje s dva manuala, dar biskupije Pasau.

Inače posebnu stavku u njegovu životu zauzima ljubav prema glazbi, a orgulje ga prate od ranog djetinjstva. „Orgulje, opere, simfonije!“ uzbudeno usklikne na spomen da voli glazbu, da mu je ritam glazbe u krvi. Posjećivao je opere u Rijeci, Zagrebu, Beču, Veneciji, bio na nekoliko opera u milanskoj Scali, a u Trstu je bio redovit posjetitelj opere. Njegovim zalaganjem i entuzijazmom u Katedrali su se održavali mnogi koncerti. Tako se već 80-ih godina tu izvodio Verdijev Requiem pod dirigentskom palicom maestra Dušana Prašelja. Elokventan i duhovit kakav je u ophodjenju, Staver se sjeća jedne zgodne anegdote: „Prašelj s gospodom i Nelo Milotti s gospodom pozvali su me na večeru u restoran Delfin. Gospodji Prašelj bijaše nešto loše. Dan prije toga bili su kod mene prijatelji iz Italije i donijeli: pršut iz Parme, poznato vino i vrstan sir. Ja kažem: ‘Čujte, dojdite vi kod mene, da jedete ono što je pomoglo Verdiju da napravi ovaku muziku.’ Imam divnih iskustava u Katedrali. Koji se jezik govori na nebu? Padre Pio je rekao: Govorni jezik na nebu je pjevanje!“ Organiziranjem brojnih i bogatih koncerata, Katedrala postaje svojevrsno srce grada.

Nositi križ bolesti

Svjeća koja izgara, darujući svjetlo troši se. Tako i ljudski život, življen za druge, troši se u sebedarju. Onemoća tijelo, dođu bolesti... Tako i preč. Staver nosi križ bolesti i iskustvo dviju teških operacija. „Imao sam tešku operaciju 1991. u Ljubljani; jedva sam ostao živ. Godine 1980. otkrili su da sam srčani bolesnik. Onda sam išao u Ljubljano na pregled. Rekli su mi da je to teška stvar i da se moram paziti i ne smijem ništa raditi.“ Operacija je trajala sedam sati. Poznati kardiokirurg koji ga je operirao rekao je: „Ja ne znam zašto ste Vi živi!? Jer Vi ste trebali umrijeti.“ Onda je imao hematom na mozgu koji je trebalo operirati. „Ja sam danas sretan da sam živ“, kaže on, priznajući da mu snagu daje žar vjere koji se nije smanjivao već je tijekom pedeset godina svećeničkog zvanja sve više plamsao.

U duhu Drugog vatikanskog koncila osobito se brine za dostojanstvo bogoslužja, kao najučinkovitije sredstvo evangelizacije. Uz redovite poslove u župi, davao je i nesebičan doprinos i na razini Biskupije kao biskupijski referent za pastoral pomoraca i član Odbora za pastoral turista. Od 1994.

Preč. Željko Staver ispred župne crkve u Žminju

kanonik je Pulskog kaptola i pomaže kao ispovjednik. Svaki dan ispovijeda, drži večernju misu, a nedjeljom misu na talijanskom. Svake nedjelje na Radio Puli ima emisiju o Riječi Božjoj. Kontinuirano već 27 godina redovito održava godišnji susret s djecom koja su 1947. iz Istre, Rijeke i Dalmacije, njih preko 500, poslana u Brindisi, u jedan veliki zavod i tamo provela tri godine. Danas ih ima pedesetak. Radišan, otvoren i duhovit u ophođenju, privlači i one izvan Crkve jer mu je uvijek čovjek na prvom mjestu.

Zlatna misa u zavičaju

Na blagdan žminjskog patrona sv. Mihovila, 29. rujna, domaći sin preč. Željko Staver proslavio je zlatnu misu u susavlju s ukupno 19 svećenika: svi svećenici iz župe Žminj i svećenici susjednih župa. Slavljenik je sam propovijedao, posvjedočio o svom svećeničkom zvanju, kako mu je Gospodin, usprkos zahtjevnim župama u kojima je upravljao i teškim operacijama, udijelio obilje blagodati, mnogo prijatelja i suradnika te puno zadovoljstva s ljudima. Na

misnom slavlju u Žminju okupilo se mnogo župljana te prijatelja i suradnika jubilarca. Iz talijanske su mu grupe u pozdravnom govoru zahvalili jer im je draga da imaju svećenika koji se sa svakim zaustavi, sa svakim popriča i nađe vremena za čovjeka. Post festum svečar je priznao kako nije imao namjeru ništa posebno slaviti, ali postoji jedna sretna okolnost: na Miholju je vrlo lijep običaj, već godinama, da se svi svećenici iz žminjske župe okupe i koncelebriraju, a ove je godine red došao upravo na slavljenika.

„Ispunjen sam radošću i činim koliko mogu. Ispunjen život! Puno je bilo muke, puno nerazumijevanja, ali i puno radosti“, reći će svečar, zarubivši pedesetu obljetnicu svećeništva. „Pedeset zlatnih godina to je jedna velika zahvalnost Bogu za sve što mi je dao. I jedna velika odgovornost. Zato se ja svaki dan kajem za sve grijeha mišlu, riječu, djelom i propustom. Jer je i toga bilo svih tih godina. I draga mi je da sam među ljudima, među ljudima koji me poznaju, među ljudima koje mogu susresti, koje sam krstio, koje sam poslije vjenčao. Velika je stvar kad se danas mnogi zaustave s vama kao da ste brat, prijatelj. To su velika zadovoljstva za jednog svećenika. Nastojim ono što i Isus: on je gledao na čovjeka. Svećenik je u mom shvaćanju onaj koji se mora postaviti uz čovjeka kako bi išao s njim, da taj čovjek ima u njemu oslonac, da ide Bogu. Mi smo svi u traženju istine. U traženju ljubavi. A ljubav je Bog. Ako to iskustvo imate, možete pomoći onome tko je s vama. Moje je iskustvo lijepo i čini me radosnim, čini me radosnim kad mi kažu: ‘Vi ste naš gospodin.’ I tako je svugdje gdje idem među svoje. Ja sam s njima; svoj sa svojima. Kad vi imate čovjeka koji ima povjerenja u vas, to je velika odgovornost. On je taj koji mora voditi Bogu. Ako to ljudima svjedočite, ako to s ljudima živate, to vas čini sretnim. To vas ostvaruje, to vam daje smisao života. Mogu ići dalje do volje Božje jer znam da je – DA, OČE! – moja želja i moj cilj.“

Skorašnje proglašenje blaženim

Već nekoliko desetljeća ovom prigodom komemorira se jedan pokojnik iz hrvatske rimske zajednice. Ove je godine rektor mons. Bogdan prikazao život i djelovanje sluge Božjega Miroslav Bulešića.

Uredio mr. sc. Ilija JAKOVLJEVIĆ

Na svetkovinu Svih svetih 1. studenoga 2012., svećenici studenti iz Papinskog hrvatskog Zavoda sv. Jeronima zajedno s rektorem mons. Jurom Bogdanom pohodili su rimske gradsko groblje Campo Verano. Uz svećenike studente, u molitvi su sudjelovale i hrvatske redovnice koje su na službi u Rimu. Prva postaja zajedničke molitve, kao i prijašnjih godina, bila je zavodska grobnica iz 1859. godine. Prisutni su se u svojim molitvama spomenuli svih preminulih svećenika pokopanih u zavodskoj grobnici, kao i ostalih hrvatskih pokojnika pokopanih na rimskim grobljima.

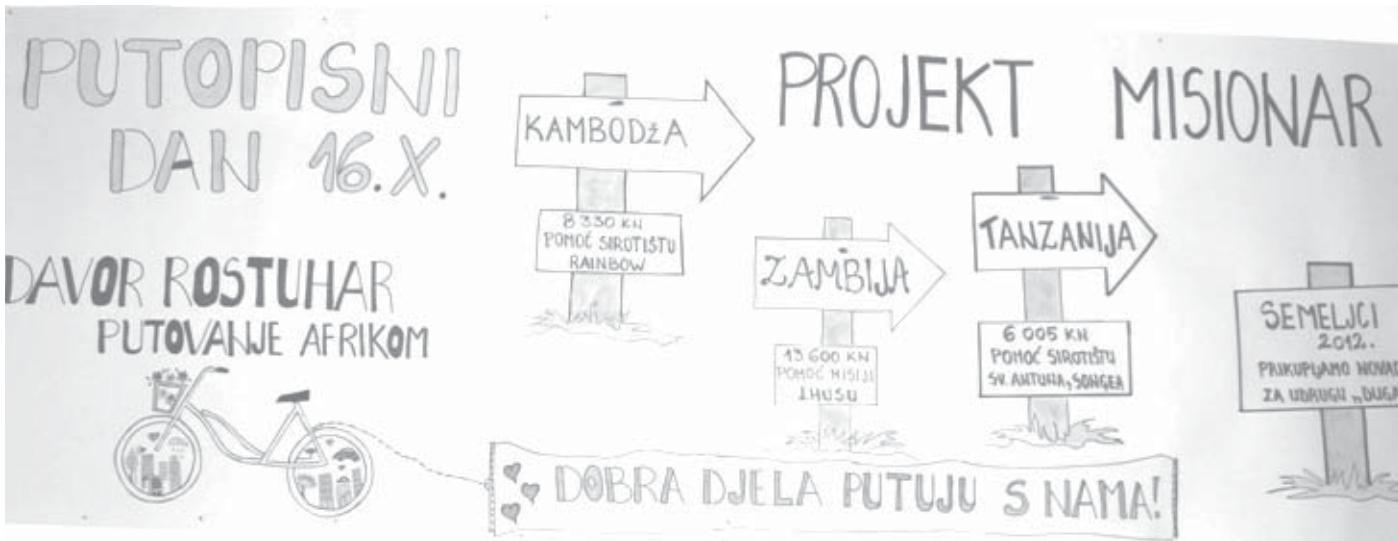
Već nekoliko desetljeća ovom prigodom komemorira se jedan pokojnik iz hrvatske rimske zajednice. Ove je godine rektor mons. Bogdan prikazao život i djelovanje sluge Božjega Miroslav Bulešića.

Miroslav Bulešić rođio se 13. svibnja 1920. u istarskom selu Čabruniči, župe Svetvinčenat, od roditelja Mihe i Lucije rođ. Butković. Kršten je 23. svibnja u župnoj crkvi u Juršićima. Osnovnu školu polazio je u Juršićima, gdje mu vjeroučiteljem bijaše revni i vrijedni svećenik Ivan Pavić. U desetoj godini života Bulešić se opredjeljuje za sjemenišno školovanje. Pošto je godinu dana bio u pripravnici «Alojzjevišće» u Gorici, Miroslav Bulešić ulazi u sjemenište u Kopru za školsku godinu 1931./32. U koparskom sjemeništu boravi do 1939. godine, kada je, završivši peti razred gimnazije i tri razreda liceja, položio ispit zrelosti, veliku maturu. Nakon položene mature u koparskom sjemeništu, a na preporuku svećenika Ivana Pavića («Radi se o odličnom mladiću, intelektualnom, otvorenom, pobožnom i dobrom») njegov ga porečki i pulski biskup

upućuje u jesen 1939. na studij u Rim. U Rimu je bogoslov Bulešić boravio od jeseni 1939. do ljeta 1943. godine. Prvu godinu studija proboravio je u Francuskom sjemeništu, a naredne tri godine u Papinskom lombardijskom sjemeništu svetih Ambrozija i Karla. Studirao je na Papinskom sveučilištu Gregorijani filozofiju i teologiju. Za uzdržavanje Bulešića u Rimu zauzeo se i tadašnji zagrebački nadbiskup, kasnije kardinal, bl. Alojzije Stepinac, o čemu svjedoči pismo isusovca Stjepana Sakača iz siječnja 1940. godine. U Rimu, središtu kršćanstva i gradu tolikih prvokršćanskih mučenika, Bulešić je sazrio ljudski, duhovno, intelektualno i pastoralno. Na blagdan Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije 1942. godine, u bazilici sv. Petra osobno je sudjelovao kod Papine posvete svijeta Bezgrešnom Srcu Marijinu. U rano proljeće 1943. godine, na poziv svog biskupa, bogoslov Bulešić vratio se u Istru. Miroslav Bulešić zaređen je za svećenika 11. travnja 1943. godine u župnoj crkvi u Svetvinčentu. Dva tjedna potom u rodnoj je župi slavio mladu misu. Kao svoje mladomisničko geslo uzeo je zazive iz molitve Oče naš: «Dodji kraljevstvo tvoje! Budi volja Tvoja!» Na jesen 1943. godine Bulešić je imenovan župnikom u Baderni. U toj se župi sljedeće dvije ratne godine zdušno trudio u pastoralnom djelovanju te se istodobno hrabrio i nesebično zauzimao za ljude, osobito za one koji su u ratnom vihoru bili najugroženiji. Uskoro je preuzeo pastoralnu skrb za župe sv. Ivana od Šterne i Muntrilja. U Pazinsko sjemeništu, kao podravnatelj i profesor, Bulešić se ozbiljno, savjesno i zdušno posvećuje radu s prvim generacijama sjemeništaraca. Istodobno se, kao tajnik Svećeničkog zbora sv. Pavla, odvažno i ustra-

jno zauzima za slobodu vjere i nesmetanog djelovanja Crkve u novoj, komunističkoj državi. Također se, u tom Svećeničkom zboru, svim silama trudi zaštitići osobito mlađe svećenike od komunističkih nasrtaja s jedne strane, te da Zbor svećenika očuva od pogubnih manipulacija onodobnih vlasti s druge strane. U to ulaže sav svoj svećenički ugled, znanje i iskustvo, svjedočeći ponajprije vlastitim primjerom: kršćanskom principijelnošću, hrabrošću i dosljednošću. U kolovozu 1947. Miroslav Bulešić, kao podravnatelj Pazinskog sjemeništa i tajnik Svećeničkog zbora sv. Pavla, prati izaslanika Svetе Stolice mons. Jakoba Ukmaru kod dijeljenja sv. potvrde u Buzetu i okolnim župama. Govoreći o mučeništvu Miroslava Bulešića, mons. Ukmar je u službenom izvješću za Biskupski ordinarijat u Trstu od 12. studenoga 1947. godine, napisao: «Nakon završetka krizme u crkvi i mise koju je služio vlč. Miroslav Bulešić, uputili smo se ka župnoj kući. Nakon četvrt sata, kad su bili krizmani i oni koji su naknadno prispjeli – bilo je to oko jedanaest sati – pobunjenici su ušli u kuću i ubili nožem vlč. g. Bulešića koji je bio kraj vratiju. Ja osobno izišao sam iz župnog ureda u predvorje i video ga mrtva kako leži na tlu među zlikovcima koji su zaposjeli kuću; povukao sam se u spavaću sobu, gdje sam nakon minute vremena i sam teško izudaran i ostao sam ležeći u krvi. Smatrajući da sam mrtav, ostavili su mene i potražili župnika, ali ga nisu pronašli jer se bio sakrio. Kroz dvadeset sati ostao sam u nesvijesti...» Na kraju svoga izlaganja, mons. Bogdan istaknuo je kako se proces za proglašenje blaženim sluge Božjega Miroslava Bulešića privodi krajem te da se nuda skorašnjem proglašenju blaženim.

Iz života mladih u Pazinskom kolegiju

Plakat u Pazinskom kolegiju

Uduhu Misije nedjelje učenici i djelatnici Pazinskog kolegija posvetili su utorak 23. 10. školskom projektu Misionar koji u toj ustanovi postoji već četvrtu godinu. U školskoj Auli magni profesorica Majda Praiz prezentirala je rezultate prošlogodišnjeg projekta te predstavila plan za ovogodišnji projekt. Protekle je školske godine nesebičnim donacijama učenika, roditelja i djelatnika Kolegija prikupljeno 6005 kn koje su usmjerene za pomoć Sirotištu sv. Antuna u tanzanijskom gradiću Songei. Sirotište koje vodi udruga „Kolajna ljubavi“ skrbi za 23 djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Doniranim novcem kupljeno je devet kreveta na kat za štićenike siročića. Profesorica Majda Praiz prezentirala je i svoje putovanje u Tanzaniju, gdje je volontirajući u Sirotištu sv. Antuna provela dva ljetna mjeseca. Na prvom je roditeljskom sastanku prof. Praiz ovaj projekt prezentirala i roditeljima koji su vrlo rado prihvatali biti dio ovoga projekta, zajedno sa svojom djecom, učenicima Kolegija.

Ove će školske godine projekt Misionar biti usmjeren na udrugu za osobe s posebnim potrebama „Duga“ iz općine Semeljci u Hrvatskoj. Nadamo se jednakom uspješnoj realizaciji.

Njemačka književnica Anke Bastrop prva je gošća koja je neko vrijeme bo-

ravila u pazinskoj Kući za pisce, kao pobjednica natječaja Goethe Instituta iz Zagreba. Prije no što će nastupiti u Hiži od besid, svratila je u Pazinski kolegij, točnije, u školsku knjižnicu.

Nakon što se predstavila i upoznala s učenicima i profesoricom njemačkog jezika Katarinom Teklić, pročitala im je nekoliko ulomaka iz Priča iz davnine Ivane Brlić-Mažuranić, a učenici su pogadali o kojoj je priči riječ. Nakon priča uslijedila su brojna pitanja, a kako je razgovor odmicao, treme je nestalo...

I nakon službenog dijela učenici su ostali u ugodnu čavrljanju s književnicom.

Uz gđu Bastrop, Kolegij su posjetile i predstavnice Goethe Instituta, a u odabranom društvu bile su i predvoditeljica te voditeljica Gradske knjižnice Pazin Iva Ciceran.

U prepunoj Auli Pazinskog kolegija – klasične gimnazije u utorak 16. 10. 2012. gostovao je Davor Rostuhar. Pazinski kolegij i Katoličko društvo prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka ugostili su Rostuhara koji je multimedijskim predavanjem predstavio svoje posljednje putovanje Afrikom. Naime, Davor Rostuhar i njegova djevojka Maja Tanasovski prošle su zime proputovali dug i uzbudljiv put

od Zagreba do Lomea u Togu, prešavši motocikлом 13 000 km u 5 mjeseci. Na tom su putovanju upoznali neka od najvećih čuda i ljepota afričkog kontinenta. Publike je gotovo dva puta sata uživala u fotografijama, glazbi s putovanja te zanimljivim pričama.

U četvrtak 11. listopada obilježen je Dan kruha u školskoj blagovaonici Kolegija. Učenici su se iskazali izrađujući lbum, žrtveni kruh starih Grka, kao i svojom pomoći u pripremi proslave zahvalnosti – uređujući prostor ili izvodeći prigodan program. Program je bio ispunjen duhovnošću i dječjim spontanim iskazima osjećajnosti. Ravnatelj Kolegija vlč. A. Castillo na vrlo je životan način, uključujući i zanimljivu prispodobu, podsjetio na kruh spasenja.

Taj dan gosti su Kolegija bili i članovi izaslanstva iz Australije te predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta u sklopu projekta o katoličkom školstvu u Hrvatskoj i Australiji te su i oni uživali u ovom posebnom danu. Prisutnima se, u ime MZOS-a, obratio g. Bošnjak koji je naglasio prepoznatljivost djelovanja Kolegija u Hrvatskoj. Nakon raznoraznih uvoda pripremljeni je kruh i slastice blagoslovio vlč. Maksimilan Ferlin, a potom je uslijedilo neformalno druženje gostiju, učenika i djelatnika Kolegija.

Povratak kršćanskim vrijednostima

Obznanjena Godina vjere treba stoga poslužiti posvjećivanju potrebe povratka kršćanskim vrijednostima želi li se sačuvati i čovjeka i društvo, prvenstveno duhovno posrnulog i izgubljenog kršćanskog Zapada.

Piše dr. Mario
SOŠIĆ

Za Katoličku je crkvu Papa proglašio narednu godinu – Godinom vjere. Ovaj izbor ima za današnji svijet, ne samo katolički i kršćanski, presudno značenje i vrijednost. Po čemu? Po tome što se nevjera »razlila» po modernom svijetu XX. i XXI. stoljeća u općepotopskim dimenzijama, uništavajući temeljito čovjeka i kršćansku društvenu zajednicu kakva je oblikovana i opstala kao europska materijalna i duhovna kultura tijekom gotovo dvaju tisućljeća. Vjera i kultura na najbolji su mogući način, u usporedbi s drugim kulturama, afirmirale ovu našu civilizaciju jer je, na putu spasenja ili društvenog razvoja, postignut trajan rast svih materijalnih i duhovnih resursa koje nam je Stvoritelj dao za korištenje u prirodi ili u nama samima. Kad bi se, s pravom, očekivalo da i ove naše generacije čovječanstva budu u duhu pomirene sa sobom i Stvoriteljem, da veličaju Njegovo djelo, vidimo da se događaju posve suprotna duhovno-racionalna kretanja koja guraju Boga, vjeru i kulturu iz modernog čovjekova individualnog i društvenog ambijenta. Rezultat toga vidimo danas u okruženju posvemašne individualne depresije, nezadovoljstava svih vrsta, strahova svih oblika, beznađa i lutanja te u stanju opće društvene, gospodarske, moralne, političke i svake druge krize.

Papa, za razliku od drugih mislioca koji raspoznavaju ovu suvremenu izgubljenost i besperspektivnost, ali ne i prave

uzroke tomu, precizno zna u čemu je problem. U svojim novijim tekstovima on objašnjava što nam se to dogodilo da smo danas suočeni s tolikim problemima i da ujedno suvremen čovjek ne zna put izlaska iz tog stanja. Dogodilo se jednostavno to, objašnjava on, da je svjetski duh poveden i zaveden tzv. oslobođenim razumom, smatrajući ga »jedinim pravim bogom», putokazom i vrhovnim arbitrom, sucem svih naših traženja, poriva i sloboda. Lutajući slobodno i tražeći nešto novo i drugačije, nešto izvan kršćanske tradicije, vrijednosti i sustava, čovjek i društvo zapravo odbacuju kulturu, vjeru, smatrajući ih nepotrebним pa i ograničavajućim čimbenikom na putu ostvarenja pune društvene i osobne slobode i sreće. U krajnjoj liniji, takva su stremljenja u prošlom stoljeću na društvenom planu proizvela dva sotonska totalitarna sustava: nacizam i komunizam. Oba su gradila društva po mjeri (nad)čovjeka, oslobođenog čovjeka, društva bez Boga i vjere, da bi rezultat bio pakao a ne raj na zemljii.

Sličan svjetonazorski pristup pronalazi se danas u postmodernizmu i neoliberalizmu. U osnovi se zapravo poništavaju i negiraju civilizacijski slojevi ostvarene materijalne kulture i duhovnog stanja kojim je obilježena ta naša kršćanska civilizacija. Obznanjena Godina vjere treba stoga poslužiti posvjećivanju potrebe povratka kršćanskim vrijednostima želi li se sačuvati i čovjeka i društvo prvenstveno duhovno posrnulog i izgubljenog kršćanskog Zapada.

Da biste razumjeli ovaj govor i ove tvrdnje, razmislite kako se radikalno i uporno nastoje razbijati neke tisućljetne vrijednosti naše kršćanske kulture i vjere. Kako li se samo razgrađuju brak, obitelj, spolnost i kakve li se sve protu-

naravne i protudruštvene konstrukcije nude kao njihove zamjene.

Na sličan se način napadaju vrijednosti patriotism, osjećaj identitetske i zajedničarske pripadnosti, potreba generacijskog poštovanja i svaki uređen sustav, poglavito Crkva.

Nedavno sam u Istri pribivao jednom skupu intelektualaca na kojemu se moglo čuti promišljanja u maniri slobodnog razuma i postmodernističkog iživljavanja. Naime, veleumno se i sasvim ozbiljno uvjeravalo nazočno slušateljstvo da se hrvatski ukorijenjeni konzervativizam, autoritarizam, ali i ekstremni nacionalizam mogu raspoznati već iz običajnosti Hrvata, s jednog dijela etničkog prostora, da prekomjerno jedu-krkaju pećenu janjetinu. Na to je bila nadovezana i teza kako se socio-kulturološki profili Nijemaca, Francuza ili Amerikanaca mogu razaznati iz gradbene strukture njihovih zahodskih školjki. Spoznao sam kroz taj pristup svu moć slobodno letećeg razuma i svu zapuštenost kulture.

Ali ne mogu si objasniti da se u našem najvećem istarskom gradu imenuje ulice po gotovo beznačajnim osobama, ili značajnim za veoma uski krug, i to odmah nakon smrti. Koja je to vrsta razuma i socijalne kulture koja to prihvaca, a istovremeno propušta istaknuti mnoge značajne pojedince iz hrvatske i istarske društvene, kulturne i vjerske povijesti?

O nadmoći nerazuma nad kulturom, to jest o nerazumskim opravdanjima društvenih rješenja kojima se potire civilizacijska baština vjere i kulture, mogu se, nažalost, i na slučaju Istre ispisati stranice i stranice negativnih primjera. O mnogim tim pojavnostima biva često pisano i u ovoj kolumni. Ali u dolazećoj Godini vjere valja nam o tome posebno govoriti: ne da bismo »promijenili svijet«, nego da bismo sebe utvrđili u vjeri i potvrdili pripadnost baštini i kršćanskoj civilizaciji.

Biskupijski arhiv u Poreču

Referat prof. Branke Poropat iz Biskupijskog arhiva u Poreču u sekciji Pomoćne povijesne znanosti.

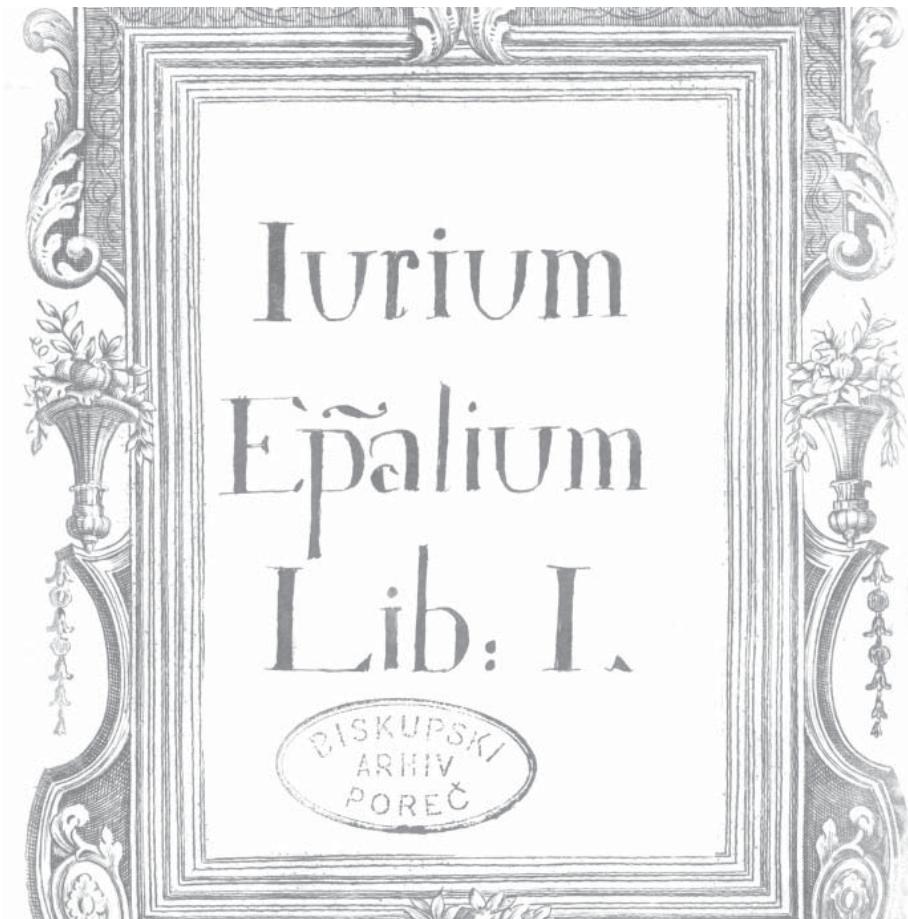
Uredio Željko MRAK

Od 1. do 5. listopada u Zagrebu je pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Vlade Republike Hrvatske Zorana Milanovića održan IV. Kongres hrvatskih povjesničara. Organizatori su bili Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti, Društvo za hrvatsku povjesnicu iz Zagreba i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Plenarna predavanja održali su prof. dr. sc. Robert Matijašić, rektor Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli (Stara povijest), prof. dr. sc. Neven Budak s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Srednji vijek), akademik Nenad Vekarić, upravitelj Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku (Rani novi vijek), prof. dr. sc. Stjepan Čosić, ravnatelj Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu (19. stoljeće), i prof. dr. sc. Slavko Slišković, prodekan KBF Sveučilišta u Zagrebu. Slijedila su izlaganja po sekcijama, od kojih izdvajamo referat prof. Branke Poropat iz Biskupijskog arhiva u Poreču u sekciji Pomoćne povijesne znanosti. Ovdje donosimo sažetak iz Zbornika sažetaka s navedenog skupa.

Izvori za proučavanje srednjovjekovne povijesti u Biskupijskom arhivu u Poreču s posebnim osvrtom na prvu knjigu biskupskih prava Porečke biskupije

Trenutačno je teško sa sigurnošću utvrditi iz kojeg razdoblja potječe najstarije gradivo Biskupijskog arhiva u Poreču jer ga postojeći arhivski popisi sadržajno datiraju u 8. stoljeće, dok se među najstarijim ispravama nalazi i prijepis Eufrazijeva privilegija iz 542. godine, kao dio Prve knjige biskupskih prava Porečke biskupije.

Od najstarijih izvora za proučavanje srednjovjekovne povijesti dosad su evidentirane Knjige biskupskih prava

Prva knjiga biskupskih prava Porečke biskupije

Porečke biskupije, Zbirka isprava, iz koje posebno ističemo isprave iz Motovuna i Roča, od kojih su najstarije sačuvane iz 13. stoljeća. Od ostalih izvora koji, iako iz kasnijeg razdoblja, ali svojim sadržajem predstavljaju bogat izvor za proučavanje srednjovjekovne istarske povijesti, jesu Biskupske vizitacije Porečke biskupije, Kazneni procesi, Sporovi, Posjedi, Otmice, Ređenja, Dozvole za vjenčanja, Bratovštine, sve uglavnom za 17. i 18. st. s prijepisima iz ranijih razdoblja.

Prva Knjiga biskupskih prava Porečke biskupije sadrži prijepise isprava kronološkim redom datirane od Eufrazijeva privilegija do 2. pol. 16. st., od kojih su najveći dio prijepisi isprava iz 13. st. To je „knjiga“ koja nas uvodi

u daleku istarsku povijest putem isprava o posjedima Porečke biskupije, sporovima, darovnim ugovorima, najmovima, začinjena „memorijama“ na marginama.

Dosad su evidentirana i dva kasnija prijepisa navedene knjige, jedan iz 1783. godine koji se čuva u Biskupijskom arhivu u Poreču te drugi prijepis dr. Mirka Zjačića iz kasnih 60-ih, odnosno ranih 70-ih godina 20. st. koji se čuva u Zjačićevu ostavštini u HAZU u Rijeci.

Na temelju objavljenih radova nastoji se prikazati dosadašnje stanje istraživanja Prve knjige biskupskih prava, a analizom izvora u Biskupijskom arhivu u Poreču detaljnije se ulazi u sadržaj isprava.

Pjevačko društvo „Podgorac“ u Žminju

Članovi HSPD "Podgorac" iz Zagreba u žminjskoj crkvi

Na misijsku nedjelju, 21. listopada, nedjeljnju su euharistiju u župi sv. Mihovila Arkandela u Žminju u 11 sati dodatno uveličali članovi Hrvatskog seljačkog pjevačkog društva (HSPD) „Podgorac“ iz Zagreba. Članovi mješovitog zbora i njihovi mladi tamburaši iz župe sv. Mihaela iz Zageba (Gračani) animirali su pjevanje tijekom liturgijskog slavlja.

Hrvatsko seljačko pjevačko društvo HSPD „Podgorac“ osnovano je 1907. godine kao muški pjevački zbor. Osnovali su ga mladići Gračana, dijela grada Zagreba, na čelu s mjesnim učiteljem. Gračani, središte djelovanja Društva, smješteni su ispod planine Medvednice, odakle Zagrepčani i njih-

vi gosti kreću žičarom na njen vrh na planinarske pohode i skijališta. Zamisao osnivača Društva bila je sačuvati i prenijeti u svijet domaću riječ, pjesmu i običaje. Šezdesetih godina prošlog stoljeća osnovan je i ženski pjevački zbor koji se s muškim zborom stopio u mješoviti koji i danas uspješno djeluje. Također je u tom vremenu osnovana i tamburaška sekcija koja, u više generacijskih postava, djeluje do danas. Tijekom svog djelovanja Društvo je ostvarilo uspješne kontakte i suradnju sa srodnim hrvatskim društvima u Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj, Njemačkoj i Kanadi, a gostovalo je i u Sloveniji, Italiji, Češkoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini i Izraelu. HSPD „Podgorac“ amatersko je društvo koje okuplja 120 aktivnih

članova. Uz česte nastupe u svojoj župi sv. Mihaela, Društvo sudjeluje na mnogobrojnim narodnim i sakralnim manifestacijama diljem Hrvatske, a i po svijetu.

Zvuci tamburica odjekivali su žminjskom crkvom i nakon svete mise kada je, nakon njihova predstavljanja, uslijedio kraći koncert duhovnih i rođoljubnih pjesama. Izmijenjeni su prigodni darovi uz poziv za uzvratni susret žminjskoga župnog zpora u Zagrebu, istoimenoj župi sv. Mihaela. Svaki je sudionik od gostiju dobio malo licitarsko srce, a veselo je druženje nastavljeno pred crkvom. (N. P.)

Blagoslovljena nova kapelica

GALIŽANA Na Dušni dan, 2. 11. 2012. u Galižani je otvorena i blagoslovljena nova kapelica na mjesnom groblju. Ovaj dar Grada Vodnjana župljani su dugo očekivali jer se kapelica gradila u fazama, onako kako su se osiguravala sredstva, a bilo je potrebno oko milijun kuna. Prije blagoslova okupljenim župljanim obratio se gradonačelnik Klaudio Vitasović, a župnik don Joško Listeš zahvalio je Gradu Vodnjanu ne samo na novoj kapelici već i na višegodišnjoj pomoći koju je Grad Vodnjan pružao župi Galižana u obnovi i očuvanju crkava. Župa je poklonila jedno lijepo raspelo koje će biti na zidu u kapelici, a od Grada Vodnjana župa dobiva i još jednu lijepu i prostranu sobu nasuprot kapelice koja će služiti samo za potrebe svećenika, odnosno gdje će se držati liturgijski inventar za sprovode. (don Joško LISTEŠ)

Pročelje nove kapelice

Dobrila: „Pomanjkanje religije

Dobrila na početku svoje korizmene poslanice iz 1872. godine piše vjernicima: „Mi vjernici nismo primili duha ovoga sveta, nego Duha, koji je iz Boga, da znamo milosti, koje su nam darovane od Boga.“ (Korizmena poslanica 1872., str.1.). Žestoko kori roditelje koji više ne šalju djecu na vjerouauk u školu, ali upozorava i na duh onog vremena koji pokušava potisnuti vjerouauk iz škole.

Piše mr. sc. Ilija JAKOVLJEVIĆ

Biskup Juraj Dobrila u korizmenim, ali i drugim poslanicama, teološki obrazlaže moralne i pastoralne teme s ciljem da vjernike upozori na zablude onoga vremena koje su opasne ako ih se prihvati. S druge strane, bogatstvo je teoloških poruka u poslanicama u tome što se objašnjavaju vjerske istine i njima daje teološka supstanca te na taj način ne dolazi odmah u pravi plan juridička dimenzija (odluke, propisi, zapovijedi). Razlozi su takvoj koncepciji poslanica dvostruki: prvotno, Dobrila kao veliki teolog, napose u poznavanju vjerskih istina u odnosu na moralni nauk (doktorirao je na temi sakramenta ispovjedi), i drugo, trenutačna gibanja u društvu, gdje je sve više prisutno rasljavanje „kršćanske“ Europe koje uvelike „zasjeca i ulogu i društveni položaj Crkve.“

Čitatelj korizmenih, ali i drugih pastoralnih poslanica uočit će velik broj bibleizama, napose iz Novog zavjeta. Dobrila mnogobrojne biblijske citate ne koristi u svrhu da opravda svoje misli, već iz biblijskih citata proizlazi sadržaj i smisao poslanice. Biblija je temelj, uporišna točka, iz koje nastaju poslanice. Dr. sc. Aldo Starić reći će da je Dobrila u svojim poslanicama dao mogućnost da samo Sveti pismo progovori o pojedinim vjerskim istinama.

Religija – sastavni dio društva (Posl. iz 1868. i 1869.)

Za Dobrilu se društvo ne može odvojiti od religije niti religija od društva. Religija je u temeljima čudorednog reda.

„Dobrila smatra da ono društvo koje zatire vjeru, ugrožava slobodu vjere, istovremeno potkopava temelje društva i blagostanju čovjeka. „Ko vjeru zatire, podkapa temelj društvu i blagostanju čovječjemu.“ (Poslanica prigodom odlaska na Sabor, 1869., str. 12.).

Stoga Dobrila ističe: „Neka bude daleko ona pogubna predrasuda da kulturni čovjek nema potrebe religije, jer da u svojoj kulturi nalazi dovoljan oslonac da se zadrži na putu poštenja, i da je religija nužna samo zato da bude uzda za neuki i prosti puk...“ (Korizmena 1869. str. 12.). Ovu tematiku nastavlja Dobrila razvijati u nastupnoj poslanici u Trstu i drugim korizmenim poslanicama. Najsnaznije progovara o religiji kao o temelju društvenog života u korizmenoj poslanici iz 1869. kad kaže: „... pomanjkanje religije je pogubna rana našeg vremena, glavni uzrok zala

koja biju društvo.“ (Korizmena poslanica iz 1869., str. 3.). Mislim da se ove Dobriline riječi mogu primijeniti na naše današnje društvo koje se nalazi u jednoj velikoj moralnoj i duhovnoj krizi. Dobrila smatra da ono društvo koje zatire vjeru, ugrožava slobodu vjere, istovremeno potkopava temelje društva i blagostanju čovjeka. „Ko vjeru zatire, podkapa temelj društva i blagostanju čovječjemu.“ (Poslanica prigodom odlaska na Sabor, 1869., str. 12.).

U dugoj polovici 19. stoljeća sve snažnije liberalne struje šire Darwinovu teoriju evolucije, što se izravno sukobljuje s katoličkim naukom o nastanku svijeta i čovjeka. Biskup Dobrila dosta odlučno progovara o ovoj tematiki te kaže: „U istinu, tko podkapa i ruši vjeru, tko govori da je čovjek potekao od živine.... tko te i takve krive i bezbožne nauke sije med ljude, bilo riječu ili pismom.... je najgori neprijatelj rodu čovječanskemu.“ (Nastupna poslanica u Trstu, 1875., str. 6. – 7.).

Znanje nikad ne može nadomjestiti vjeru

Dobrila na početku svoje korizmene poslanice iz 1872. godine piše vjernicima: „Mi vjernici nismo primili duha ovoga sveta, nego Duha, koji je iz Boga, da znamo milosti, koje su nam darovane od Boga.“ (Korizmena poslanica 1872., str.1.). Žestoko kori roditelje koji više ne šalju djecu na vjerouauk u školu, ali upozorava i na duh onog vremena koji pokušava potisnuti vjerouauk iz škole. Važno je steći nova znanja i vještine i tad ti neće trebati Bog, bila je teza onog vremena. Dobrila ističe da se namjesto Boga pokušava staviti znanje i rad, više ne vrijedi ona

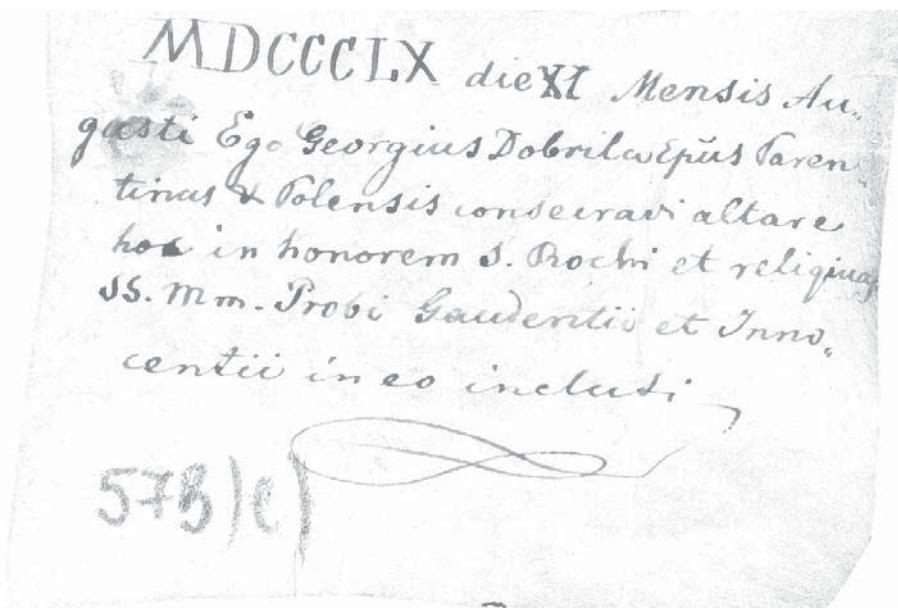
pogubna je rana našeg vremena“

benediktinska „ora et labora“ – „moli i radi“. Pokušava se nametnuti ideja da vjera pripada među one „stvari koje su osuđene na smrt.“ (*Korizmena poslanica, 1872.*, str. 2). Kao nadomjestak vjeri sad bi trebalo doći jedno novo znanje, koje će biti oslobođeno svih vjerskih – teoloških postavki. Dobrila nove pojave naziva „duhom sadašnjeg vremena“ (*Korizmena poslanica iz 1872.*) i smatra ih opasnima s velikim moralnim posljedicama, koje su već primjećuju kod djece i mlađih. Novo znanje često isključuje moralna načela. Nije li i danas nešto slično? Jasno je da Dobrila *a priori* ne odbacuje sve što je novo i sam daje pohvalu nekim stvarima. „Svet sa sad hvali na sva usta svojim znanjem i napredkom, a za neke stvari ima se čime i hvaliti.“ (*Isto, str. 4.*). Dobrila poziva ljude na prosudbu, da sami prosude je li sve što je novo automatski time i bolje. Citiram: „Kušajte sve, a držite se onoga što je dobro.“ (*Isto, str. 4.*).

Za Dobrilu, iako u nekoliko poslanica ističe kako je „duh sadašnjeg vremena opasan“, ipak ne možemo reći da se postavlja frontovski prema tom vremenu, već poziva ljude na kritičko promišljanje. Poziva prvo vjernike i ljude dobre volje na obnovu svoga srca, razgovora, djela, u korizmenom vremenu, jer se počelo naglo mijenjati „dobre običaje, dobre maksime, dobre institucije.“ Dobrila kao vjernik, svet čovjek, u svemu pokušava raspozнатi Božju volju i kaže: „Bog zna, za što to dopušta; možda za to, da iskuša svoje odabranike.“ (*Nastupna poslanica u Trstu, 1875.*, str. 9.). Dobrila poziva na duhovnu obnovu među vjernicima te napose potiče vjernike da obdržavaju kršćanska načela.

Dobrila inzistira na „vjerskoj pouci djece i mladi“ (1874.)

Dobrila uočava velik problem kod vjernika: da nisu dovoljno vjerski poučeni. Vjernici dovoljno ne poznaju vjerska i moralna načela Crkve te se

Iz arhiva Porečke i Pulske biskupije

„Biskup Dobrila naglašava da je prvotna dužnost svakog duhovnog pastira biti navjestitelj evanđeoske poruke. „Idite i učite sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.“

zbog toga olako dadu zavesti novim idejama. Biskup Dobrila naglašava da je prvotna dužnost svakog duhovnog pastira biti navjestitelj evanđeoske poruke. „Idite i učite sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.“ Pastiri i vjernici su pozvani biti vršitelji Božje zapovijedi. Pastir će morati dati Bogu račun „*dali rič božju navistište, i kako to čin*“, a svaki vjernik mora vječnom sucu položiti račun „*da li i kako riječ Božju sluša i izvršava.*“ („*dali i kako rič božju poslušate, i overshvate.*“)

Naglašava da će: „Naviještanje riječi Božje osloboditi od mnogih predra-suda i dati nam poticaj za prakticiranje kreposti.“ (*Korizmena iz 1874.*, str.3.). Dobrila naglasak kršćanskog odgoja djece stavlja na roditelje. (*Korizmena iz 1876.*, str.5.). Škole je zahvatio duh lib-

eralizma i djeca tamo stječu znanja koja nisu u skladu s kršćanskim moralnim postavkama te se stoga naglasak stav- lja na obitelj za odgoj u vjeri. Dovolj- na vjerska nepoučenost sve više kod ljudi dovodi, napose kod djece i mla- dih, do distanciranja od Crkve, vjere, što u konačnici dovodi do slabljenja kršćanskog morala. Dobrila ističe da je „neznanje u vjeri jedan od razloga koji najviše utječe na opadanje vjere i morala“ (*Korizmena poslanica iz 1869.*, str. 11.) te u istoj poslanici kaže da kršćanin „mora biti u stanju nevjernicima po- kazati čvrste temelje svoje vjere i svo-je nade u Isusa Krista.“ (*Isto, str. 12.*). Vjerska je nepoučenost vjernika i naša današnja stvarnost. Dobrila jasno prog- ovara u svojim poslanicama o vjerskom „neznanju, praznovjerju, mehaničkom obavljanju vjerskih obreda bez sadržaja (biti) i duha vjere.“ (*Korizmena iz 1869.*, str. 3.). Veliko nepoznavanje kršćanske vjere bit će snažan motiv da Dobrila na sve moguće načine pokuša vjernicima obrazložiti određene vjerske istine i moralna načela.

U ovoj Godini vjere koju je proglašio Sveti Otac i mi vjernici upravo želimo bolje upoznati sadržaj svoje vjere i vjerske istine. Reći će sv. Jeronim: „Nepoznavanje Pisma jest nepozna- vanje Krista.“

Biskup Dragutin

Državne vlasti u Istri nisu bile zadovoljne imenovanjem Dragutina Nežića za vrhovnog prelata Crkve u Istri. «Na rukovodeća mjesta u crkvenoj hijerarhiji postavljaju se okorjeli klerofašisti, a u Istru je poslan proustaški bakljonoša.» Bili su svjesni da je on čovjek od povjerenja nadbiskupa Stepinca i da ga se neće moći obraditi za «Narodnu Crkvu».

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Dr. Dragutin Nežić drugi je, nakon Dobrile, biskup Hrvat na području Istre. Nakon promjena državnih granica veliki dio Tršćanske biskupije, nadasve nekadašnja pazinska knežija, pripao je Jugoslaviji. Već smo spomenuli da su za tri područja raznih biskupija za apostolske administratore postavljena tri Slovence, iako se radilo ponajprije o hrvatskim područjima. Vlč. Milanović je već 1946. poslao nadbiskupu Stepincu prijedlog s obrazloženjem da Sveta Stolica imenuje za Istru takvog apostolskog administratora koji bi sa svojim narodom komunicirao hrvatski jer od Dobrile ovamo nismo imali biskupa koji bi poznao jezik naroda». Prvi administrator za hrvatsku područja Tršćansko-koparske biskupije bio je Slovenac dr. Franc Močnik. Nakon krvavih događaja u Lanišću 1947. on za ova područja imenuje svojim delegatima Božu Milanovića i Leopolda Jurcu, s napomenom da se obratio nunciju u Beogradu s molbom da se za ovo područje imenuje novi administrator. U studenom 1947. susretli su se u Zagrebu Milanović i Pavlišić s papinskim nuncijem iz Beograda i zamolili ga da se za Istru imenuje administrator svećenik koji vlada hrvatskim jezikom. «Taknuli ste neuralgičnu točku diplomatskim prstom» – odgovorio im je. Nakon 19 dana – 25. XI. – stigao je u Pazin dr. Dragutin Nežić s dokumentom o svom imenovanju za apostolskog administratora ovog dijela Istre. U međuvremenu je mons. Mihail Toroš upravljao Porečko-pulskom biskupijom sve do 30. XI. 1949. kad je mons. Nežić imenovan administratorom i ove biskupije. Tako je cijela hrvatska Istra došla pod crkvenu vlast u jednoj osobi.

Na sastanku svećenika u Pazinu 26. ožujka 1963.

Od Jastrebarskog do Istre

Mons. dr. Dragutin Nežić rodio se 1908. u župi Jastrebarsko Zagrebačke nadbiskupije. Nakon završene teologije za svećenika je zaređen 1930. u Zagrebu. Više teološke studije pohađao je na Sveučilištu Gregoriana u Rimu gdje je 1935. postigao naslov doktora. Na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu predavao je duhovno bogoslovje i mistiku ujedno živeći i radeći u nadbiskupskom ordinarijatu uz nadbiskupe Bauera i koadjutora Stepinca. God. 1939. polazi u Rim za duhovnika u Hrvatskom zavodu sv. Jeronima i priprema za tiskat svoju disertaciju o pravoslavcima koji su u XVII. st. prešli na katoličku vjeru (grkokatolici). God. 1941. nadbiskup Stepinac povjeri mu službu duhovnika na Bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu, a uz to surađuje u novinama «Katolički list». S tih služba došao je 1947. u Istru za administratora i nastanio se u pazinskom sjemeništu. Administrator i Porečko-pulsko biskupije

postaje 1949. Njega je beogradski nadbiskup mons. Josip Ujčić 23. srpnja 1950. u Pazinu posvetio za naslovnog biskupa, a pravi rezidencijalni biskup porečki i pulski postat će tek 1960. On je g. 1951. predao mons. Antonu Vovku upravu slovenskog dijela Tršćansko-koparske biskupije. *Novi je biskup 1952. dobio od Sv. Stolice dozvolu da se u Istri može opet slaviti pjevana misa na staroslavenskom jeziku ondje gdje se u starini slavila.*

Državne vlasti u Istri nisu bile zadovoljne imenovanjem Dragutina Nežića za vrhovnog prelata Crkve u Istri. «Na rukovodeća mjesta u crkvenoj hijerarhiji postavljaju se okorjeli klerofašisti, a u Istru je poslan proustaški bakljonoša.» Bili su svjesni da je on čovjek od povjerenja nadbiskupa Stepinca i da ga se neće moći obraditi za «Narodnu Crkvu». Tvrđili su da Nežić provodi nenarodnu «kadrovsku politiku», da «predstavlja crnu ljagu na svjetlim tradicijama hrvatskog svećenstva u Istri». (Riječki

Nežić

list, 30. XII. 1951.). U studenome 1952. zabranio je svojim svećenicima poći na skupštinu svećeničkog udruženja «Dobri Pastir» u Sarajevu, zbog čega ga je sudac za prekršaje kaznio s 5000 dinara. Kad je 21. kolovoza 1960. u Eufražijani ustoličen za porečkog i pulskog biskupa, državne vlasti uputile su mu čestitku i susrele se s njime, čemu se on veoma čudio: «Ako se sjetimo svih patnji i poniženja tijekom ovih 12 – 13 godina... tada ovaj preokret u postupku s biskupom više nego začuđuje». Svećenici Istre vidjeli su u biskupu Nežiću revnog oca i pastira, iako je bilo onih koji su ga doživljavali kao stranca, pa je jedna skupina svećenika potpisivala peticiju protiv njega. On sam osjetio je dobroćudno srce svoga istarskog puka »koji osjeća svog pastira i raduje se s njime u Bogu Spasitelju svojem kad se nađemo skupa u slavljenju Gospodina«. Nežić je imao čast da bude sudionik II. vatikanskog koncila (1962. – 1965.) na kome je čak bio konzultor saborske Komisije za apostolat laika. Za svojeg izbivanja iz Biskupije imenovao je svojim zamjenikom mons. Božu Milanovića. II. vatikanski sabor dao je smjernice za obnovu Crkve u novim vremenima, tzv. «aggiornamento», a ostat će nadasve zapamćen po liturgijskoj obnovi i uvođenju narodnog jezika u bogoslužje. Ostat će zapamćen i Euharistijski kongres za Istru u svibnju (25. – 28. V.) 1967. koji je kulminirao dana 28. V. svečanom euharistijom u Katedrali koju je predvodio kardinal Šeper. U to vrijeme nije bilo moguće koristiti pulsku Arenu za crkvene svečanosti.

Duhovni otac svoga klera

Kao duhovni otac svoga klera osjetio je nedostatak bližih suradnika svećenika na župama te je, u vrijeme II. vatikanskog koncila i na sugestiju nekih župnika, 1962. u Motovunskim Novakima dao urediti Dom duhovnih vježbi za djevojke iz kojih bi se mogle regrutirati župne pastoralne suradnice.

Karmel u Juršićima, s kardinalom Šeperom i nadbiskupom Kuharićem, 28. svibnja 1965.

» Vlč. Milanović je već 1946. poslao nadbiskupu Stepincu prijedlog s obrazloženjem da Sveta Stolica imenuje za Istru takvog apostolskog administratora koji bi sa svojim narodom komunicirao hrvatski "jer od Dobrile ovamo nismo imali biskupa koji bi poznao jezik naroda."

Tako je nastala ideja osnivanja Zajednice dijecezanskih župnih sestara. Ideja je do kraja sazrela tek 1966. kad je Biskup izradio nacrt pravila te je 27. II. 1966. izdao dekret o osnutku zajednice kojoj je na čelo postavljena s. Branimira Salamon, a za duhovnog asistenta vlč. Antun Orbanić. U siječnju 1981. njih je šest položilo vječne zavjete. Sestre su lijepo djelovale na nekoliko župa, ali je ostao problem podmlatka.

Laureat iz crkvene povijesti dr. Nežić ostavio je više rada s područja prošlosti Crkve u Istri, koji predstavljaju prve rade na hrvatskom jeziku u toj domeni. Imao je smisla za proučavanje starih dokumenata iz

kojih je rasvijetlio pojedine segmente crkvene povijesti u Istri. Njegovi povijesni radovi izdani su u zborniku «Iz istarske crkvene povijesti» (Pazin, 2000.), u kome značajno mjesto zauzima tekst «Istarski sveci i blaženici» i dr. Nežić se pokazao i revnim kroničarom svoga vremena te je iza sebe ostavio 38 rukopisnih svezaka kronike tzv. «Cursus dierum», u kojima povjesničari mogu naći dragocjenih podataka o Crkvi u Istri za razdoblje 1947. – 1983. Rado je prisustvovao obilježavanju raznih obljetnica istaknutih osoba i preporoditelja te je 1981./82. proglašio i sa suradnicima organizirao «Dobrilinu godinu» pod pokroviteljstvom Jugoslavenske akademije iz Zagreba i drugih uglednih ustanova. Najvažniji događaj u Dobrilinoj godini bio je znanstveni skup održan u lipnju 1982. u Zagrebu i Pazinu kad je stručno prikazan lik i djelo ovog istarskog preporoditelja. Dana 26. lipnja 1982. položen je vijenac na grobu biskupa Dobrile u Trstu, a u katedrali sv. Justa slavljena je sv. misa na hrvatskom i talijanskom jeziku, zbog čega su biskupa Bellomija žestoko napali neki Talijani.

Šum u uhu (tinnitus)

U novije se vrijeme u liječenju šuma koristi i laser niskog intenziteta koji se primjenjuje preko ušnih umetaka u zvukovodu, čime se stimuliraju stanični elementi unutrašnjeg uha.

Piše dr. Ines LUKEŽ- PERKOVIĆ, spec. otorinolaringolog, subspec. audiolog

Šum u uhu (tinnitus) predstavlja percepciju zvuka u uhu ili glavi koja se javlja bez očitog vanjskog zvučnog podražaja. Može biti trajan, povremen, pulsirajući, visokotoniski ili niskotoniski, jednostran ili obostran, a najčešće se manifestira kao zujanje, zvonjenje, brujanje ili pucketanje u uhu. Šum nije bolest, već simptom (tegoba) koja može upućivati na neku bolest. Šum se javlja u otprilike 20% populacije, dok oko 5% populacije ima trajan šum koji ometa svakidašnje životne aktivnosti. Šum će nekim osobama izazivati velike smetnje, čak iako je manjeg intenziteta, dok drugim osobama i jači šum neće izazivati veće tegobe. Zamjećeno je da bolesnici s udruženom depresijom teže podnose šum. Tijekom dana šum ometa koncentraciju, ali tegobe su obično naglašenije u tišini, uvečer, kada nema okolinske buke, što osobi često otežava da usne i ometa san. Šum može biti objektivan ili subjektivan.

Objektivan je šum izazvan vanjskim uzrokom i ponekad ga mogu čuti i druge osobe. On može biti izazvan anomalijama krvožilnog sustava, poremećenom funkcijom čeljusnog zgloba, mišića srednjeg uha ili smetnjama Eustachijeve cijevi.

Subjektivan je šum češći, najčešće je izazvan promjenama u unutarnjem uhu, odnosno oštećenjem osjetnih slušnih stanica u unutarnjem uhu ili oštećenjem slušnog živca. Oštećenje slušnih staniča mijenja električne signale u slušnom živcu, a mozak tu promjenu zamjećuje kao šum. Šum može biti izazvan nizom stanja – jednostavnim pritiskom ušne masti na bubenjicu, povredom bubenjice, okoštavanjem slušnih koščica u srednjem uhu, ali i krvožilnim tumorom srednjeg uha i tumorom slušnog živca,

može biti izazvan korištenjem većih doza nekih lijekova – npr. acetilsalicilne kiseline, nekih ototoksičnih antibiotika, citostatika. Šum može biti uzrokovani i nekim drugim razlozima, tzv. ekstraotogenim, nevezanim s bolestima uha: aterosklerozom, anemijom, poremećajem srčanog ritma, povišenim krvnim tlakom, i dr. Važno je da se osoba sa šumom javi nadležnom liječniku koji će učiniti pregled uha, izmjeriti krvni tlak i sl., a ponekad će jednostavnim ispiranjem uha i odstranjnjem ušne masti riješiti problem. Međutim, često je potrebno učiniti i pregled specijalista otorinolaringologa i određenu obradu: ispitivanje sluha (tonalnu audiometriju i timpanometriju, frekvencijsku identifikaciju šuma, a prema potrebi i ostale pretrage – slušne, evocirane potencijale moždanog debla, i dr.) i ispitivanje ravnoteže. Pretrage će pomoći u postavljanju dijagnoze, odnosno, pronalaženju razloga koji je izazvao šum. Ponekad se i ne nađe razlog koji je doveo do šuma, ali se obradom isključe neke moguće ozbiljnije bolesti.

Liječenje mora biti uzročno, ukoliko je moguće. Budući da šum nije bolest, nego simptom, nema jedinstvenog terapijskog obrasca po kojem bi se liječio.

Nakon učinjene obrade važno je bolesnika umiriti, upoznati ga s mehanizmom nastanka šuma i prihvaćanjem šuma kao nečeg prirodnog, čime se smanjuju negativne emocije i bolesnikova reakcija na šum. Tijekom dana preporuča se boraviti u okolini s ugodnom pozadinskom glazbom ili zvukom TV-a, radija, a uvečer eventualno pribaviti mali digitalni radio koji se podeši na automatsko isključivanje u vrijeme kada će bolesnik očekivano usnuti i time maskirati šum i olakšati period uspavljivanja. Liječenje šuma može se

provoditi i maskiranjem, pomoću generatora širokopojasnog šuma, a kod osoba oštećena sluha korištenje adekvatnog slušnog pomagala na uhu sa šumom često pomaže njegovu maskiranju.

U novije se vrijeme u liječenju šuma koristi i laser niskog intenziteta koji se primjenjuje preko ušnih umetaka u zvukovodu, čime se stimuliraju stanični elementi unutrašnjeg uha.

Od lijekova se najčešće primjenjuju oni za poboljšanje cirkulacije krvi u mozgu ili unutarnjem uhu. Ukoliko su prisutne i udružene psihičke tegobe, npr. depresija, nesanica, treba uključiti odgovarajuće lijekove (sedative, anksiolitike i sl.) i psihijatrijsku podršku.

Ono što je važno, to je isključiti tumorsku bolest (tumori srednjeg uha ili slušnog živca), a ukoliko se audioloskom obradom na njih posumnja, tada treba učiniti i radiološku obradu (CT ili MRI, arteriografiju i dr.) i donijeti odluku o dalnjem liječenju. Također, važno je napomenuti da se kod pojave iznenadne nagluhosti i šuma u uhu treba odmah javiti nadležnom specijalistu otorinolaringologu koji će preporučiti potrebnu obradu i što ranije započeti liječenje.

Ćakule pod ladonjon

Zvane: Bog daj sriču, kumpare!

Jože: Bogdajboh, i pamet i sriču, kumpare moj!

Zvane: Ma to vreme se je, inšumamenti, pomutilo. Najprvo strahovitne šuše, sad poplave na sve kraje... Ne znan ča bin već pensa....

Jože: A si čuja ke strahota je inbatila Meriku!? Vni bisni šijun, uragan, ki ga zovu umiln in imenon - Sandi (zatrlo mu se simel!), zuz sve drugo, najveć je zdrma Velu Jabuku, Nevjork, da su brižni judi pensali da je doša Sud svita.

Zvane: Ma ni se samo vreme pomutilo, judi su zgubile tramantanu i busolu. Sve već je kaj nika nova moda da se přid Sisvete organizira noć ud štrigi. Mi je povídala vnuka da su u vrtiću delali Nike grde spodobe ud cuk. I vnutra vrgli sviču. Sva prenuta i prištrašena, dica su gledala ti mirakuja...

Jože: Z drugega kraja, pak, kako kontapezu toj navadvi, u Austriji su se te večeri, te noći mlađi skupili na molitvu i prežentali Noć mijar svič?

Zvane: To je vno ča nas more još škapulati – molitva i delo, jeno z drugin spleteno.

Jože: Štabelo i fešno proslavili smo početak Godine vire u našoj velebnoj Eufragijani, i spomen na dvisto lit ud rođenja najvećega sina Istre, našega biškupa Juraja Dobrile ki je jako čuda dobra učinija za malega čovika i njegov napridak.

Zvane: A većinon, vno ča nan kažu na televiziji, vno ča štijemo u đornali nan ne daje preveć kuraja: judi prez dela, poduzeća propadaju, sejaki svojima žuji i svojon mukon ne moru se primantinjati, mlađi i pametni moraju iskati delo po svitu... Ma ča je to došlo?

Jože: Moren ti reći da lipše spin ko sve to ne gledan i ne slušan. Si najden lazno i ubahižan po boškah. Nabro san niki dan cilu sprtu martinčić, a i drugih gljiv se najde. Ko temu dodan kunje i kostanje, će moja juba paricati guštože špecalitete trćemo se napro tratati tega miseca martinšćaka.

Zvane: Pasalo je Martinje, krstilo se mlado vino, a i fešta svetega Mavra, porečkega patrona, je vre na vrati...

Jože: Je zna zaganat moj šantuja ud krsta – ‘Sveti Mavar ima žene navar!’

Zvane: Imaj i ti, kumpare, navar sebe i svoju fameju!

Jože: Dovidova, kumpare!

Dr. Juraj Doprila

U izdanju nakladnika "Josip Turčinović" d.o.o. Pazin i IKD "Juraj Dobrila" – Pazin izašla je knjiga mr. sc. Mladena Juvenala Milohanića: DR. JURAJ DOBRILA GLASNIK ISTINE, BRANITELJ NARODA I CRKVE, u Pazinu 2012.

Istra je malen europski i hrvatski prostor, ali u svojoj povijesti dala je mnoge zaslужne ljude koji su utjecali na kulturne i društvene procese u zavičaju, Istri i svijetu. U tom krugu znamenitih Istrana Jurju Dobrili pripada posebno mjesto jer je sav svoj život posvetio najsromičnjima, obespravljenima, a svojim je vjerskim, kulturnim i društvenopolitičkim radom pokrenuo procese koji će oblikovati istarski narod kao zajednicu svjesnu sebe, svojih prava i svojih mogućnosti.

Kad je pokrenuo sa suradnicima prve hrvatske novine u Istri, nazvao ih je „Naša sloga“, a u zagлавju se isticala narodna poslovica: „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Boreći se za pravdu i istinu postao je prethodnikom one generacije svećenika i političara koja je – unatoč svim nedražama i nepravdama – boreći se za prava najsromičnjih i najugroženijih postigla da je Istra ostala hrvatska po svim svojim obilježjima, ali u kojoj i sve druge nacionalne zajednice imaju jednak prava kao i većinski narod. Dobrila je postao uzor svim političkim i kulturnim djelatnicima jer je svoj osjećaj za pravo svih ne samo naglašavao nego i provodio, ugradivši se tako u sverremenska nastojanja otvorenog humaniteta. Kršćanstvo je otvoreno prostranstvo za sve ljudi dobre volje. Ova knjiga Juvenala (Mladena) Milohanića, rođenoga Tinjanca, znak je odanosti i poštovanja jednom od svojih prethodnika na polju duhovnosti i kulture.

(Iz Predgovora, akademik Josip Bratulić, Pazin, 2012.)

Ovo vrijedno štivo izašlo povodom 200. obljetnice rođenja biskupa i hrvatskog istarskog preporoditelja dr. Jurja Dobrile.

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Nova izdanja "Josip Turčinović" Pazin

KATOLIČKI KALENDAR 2013.

DOŠAŠĆE

MIRE ZORNICE SA PSALMIMA

VJERA
Misli svete Faustine o vjeri

RADOST
Misli bl. Mihaela Sopočka

Narudžbe: „Josip Turčinović“ d.o.o.
Knjižare: Pazin, Kalčeva 2, tel./faks 052 621082
Pula, Danteov trg 1, tel./faks 052 216498
Uprava: Pazin, Dobrilina 6, tel./faks 052 624342

Dobra ruka: N. N. 200 kn

**HUMANITARNI KONCERT
ZA CARITAS POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

„VOLIM ISTRU“

**SPORTSKA DVORANA
ŽATIKA - POREČ**

1.12.2012. u 17:00

U čast 200. obljetnice rođenja biskupa dr. Jurja Dobrile

Prodaјa ulaznica u svim župama po Istri i na dan koncerta na blagajni dvorane Žatika. Cijena ulaznice 30 kuna. Kupnjom ulaznice pomažete caritasu porečke i pulske biskupije.

Nastupaju:
Vinko Coce,
Klapa Maslina,
Lidija Percan,
Zoran Tomačić,
Serdo Valič,
Magnolija,
i mnogi drugi

Sljedeći broj Ladonje izlazi 23. prosinca